

3/2017

+ + + + + + + + + + +
+ + + + + + + + + + +
+ + + + + + + + + + +
+ + + + + + + + + + +
+ + + + + + + + + + +
+ + + + + + + + + + +
+ + + + + + + + + + +

**Putování po křížcích, křížích
a božích mukách v Pístitně a v okolí
u příležitosti poutě sv. Zdislavy 27. 5. 2017**

+ + + + + + + + + + +

Poděkování

- Panu Adamcovi, panu Kovaříkovi a dalším pracovníkům Domova Pístitina, kteří se zasloužili o založení novodobé tradice zdslavské vesnické pouti.
- Starostovi A. Fišerovi a dalším zastupitelům obce Pístitina, kteří se rozhodli v tradici poutě pokračovat.
- Starostovi J. Krupičkovi a dalším zastupitelům města Stráže nad Nežárkou za celkovou součinnost při opravách křížků na katastru města.
- Tělovýchovnému spolku Pístitina, který je pořadatelem poutě od roku 2016.
- Paní Elisové z obecního úřadu za součinnost při získávání podkladů a informací.
- Ostatním spolkům působícím v obci - hasičům, myslivcům a včelařům za celkovou součinnost a podporu.
- Paní J. Jannové, bývalé kronikářce obce.
- Paní M. Adamové, současné kronikářce obce.
- Panu J. Houškovi za získávání informací z historie vesnice.
- Rodinám Houšků (čp. 2), Blažků (čp. 68), Adamů (čp. 12), Zahradníků (čp. 1), Spurných (čp. 13), Vrchetů a Fišerů (čp. 5 a čp. 60) a Samců (čp. 65), Průchů (čp. 19), Kozlů (čp. 27), Kozlů (čp. 43), Blažků a Jannů (čp. 7 a čp. 70) při vytvoření historie usedlostí spojených s jejich rody.
- Panu R. Adamovi za nápad uspořádat „putování za křížky“.
- Paní D. Kalistové, panu D. Kynclovi za grafické a koordinační práce při tvorbě bulletinu.
- Panu Z. Daňhovi za angažovanost.

A všem ostatním, kteří mají zájem o zachování božích muk, křížků a křížů v okolí Pístitiny.

Obsah

Poděkování	1
Obsah	2
O pouti v Pístině	3
O Pístině do dnešních dnů	4
Popis putování	5
Putování za křížky	6
Kam nás letos putování nezavede...	10
Mapa putování	12
Historie gruntů, chalup a rodů	14
Pojmenování po chalupě	27
Zajímavosti z historie i současnosti	30
O lípě	33
Zdroje a citace	35
Závěr	35

O pouti v Pístině

Tradice vesnických poutí je, stejně tak jako v Pístině, dlouhá řada století. Patřily vždy k významným událostem v životě vesnice. Bohužel tato tradice začala ve druhé polovině minulého století odezívat, až poutě skončily úplně. Dle vzpomínek místních pamětníků bývala pouť v Pístině na Cyrila a Metoděje, později byla pouť spojována s poutí ve Stráži na Petra a Pavla. To se však změnilo tím, že současný Domov Pístina uspořádal poprvé pouť v roce 2003, a pak se staly poutě nejen událostí v životě obyvatel ústavu, ale i celé vesnice. V té době se také Domov Pístina přihlásil k odkazu sv. Zdislavy z Lemberka a postavil jí zasvěcená boží muka ve svém areálu.

Již v průběhu roku 2014 bylo zřejmé, že sociální ústav koncem roku 2015 ukončí svou činnost v obci. S touto představou se vedení ústavu rozhodlo již v roce 2015 pouť neorganizovat. Byla by jistě škoda, kdyby tato mnohaletá tradice skončila. A tak se zastupitelstvo obce v součinnosti s Tělovýchovným spolkem Pístina rozhodlo pouť zachovat a v roce 2015 ji organizačně zaštitit.

Hlavní poutě na sv. Zdislavu se konají vždy u příležitosti jejího svátku, který podle tradičního kalendáře připadá na konec května. Zdislava z Lemberka byla česká šlechtična a za svého života se věnovala řadě aktivit ve prospěch chudých a zdravotně postižených. V roce 1907 byla prohlášena za blahoslavenou a roku 1995 papežem Janem Pavlem II. za svatou.

Poutě měly vždy určitý náboženský obsah. V posledních letech došlo jak v Pístině, tak v jejím okolí k řadě oprav tzv. malé sakrální architektury. Kříže, křížky a boží muka vypovídají nejen o víře lidí, ale i o historii sídel, rodin, památných událostí v životě obyvatel a v životě celé vesnice po mnoho staletí. Svůj odkaz tady předávají až do současnosti. Tak vznikl námět založit novou tradici „putování po nich“ a udělat z toho jeden z hlavních bodů programu poutě v Pístině.

První putování se uskutečnilo 30. 5. 2015, a s tím vznikl bulletin Putování po křížcích, křížích a božích mukách v Pístině a okolí 1/2015. Putování se setkalo s dobrým ohlasem a zúčastnilo se ho několik desítek obyvatel a rodinných příslušníků z Pístitny, ale také ze Stráže nad Nežárkou a okolních vesnic. Druhý ročník

2015

putování se uskutečnil 28. 5. 2016 a vznikl tak bulletin 2/2016. Byla tak založena tradice. Nyní máte v rukách již třetí bulletin - 3/2017, který vás provede letošním putováním.

2016

O Pístině do dnešních dnů

První písemné zmínky o vesnici jsou z roku 1397, kdy se objevuje název „Pyestyna“. K tomuto datu se také slaví výročí založení vesnice. Název je odvozen od slovního základu „písek“, tj. od písčitého okolí a hornin při kolonizaci a vzniku vesnice.

Pístina je malebná jihočeská vesnička, obklopená rybníky a lesy, která byla na základě své hodnotné venkovské zástavby a celkového urbanistického výrazu vyhlášena v roce 1990 vesnickou památkovou zónou lidové architektury.

Vesnice byla při svém vzniku zbožím pánů z Hradce. Později patřila k panství Stráže nad Nežárkou, které po vymření rodu pánů ze Stráže změnilo několikrát majitele, až ji v roce 1577 koupil Vilém z Rožmberka.

Obec je středověkého založení s dosud čitelnou původní půdorysnou strukturou. Základní velkou parcelaci na 16 velkých usedlostech uváděných v berní rule z roku 1654 a rovněž v Tereziánském katastru z roku 1757 dokládá i zřetelná mapa stavebního katastru z roku 1827, která je v podstatě platná až do dnešní doby.

Po celou dobu své existence ležela Pístina stranou závažných historických událostí. I husitská tažení a třicetiletá válka se jí dotýkaly jen okrajově. Vývoj obce probíhal relativně klidně, bez podstatných změn a zvrátů, které by výrazně ovlivnily život vesnice a zanechaly stopy na jejím výrazu.

Konec 15. století a začátek 16. století lze charakterizovat jako období relativního klidu a počínajícího hospodářského vzestupu celého kraje. Pístina byla založena a vyvíjela se jako typická zemědělská obec, kde měl mimo polního hospodářství velký význam i chov dobytka a včel. Své místo zde měli také drobní řemeslníci.

Péče o dobytek byla svěřována jedné osobě, která pásala dobytek všech obyvatel vesnice společně na obecních pastvinách. Byli to obecní pastýři, kterým se říkávalo též slouhové. Tito lidé mívali i značné zvěrolékařské zkušenosti a často pomáhali v tomto směru hospodářům. O pastýřích se dochovaly zmínky již z roku 1603, kdy se uvádí „Maruše, dcera pastýře z Pístin“, z roku 1607 pak pochází zmínka o „Martinovi, pastýři“ a následují další.

Za starých časů se v této oblasti pěstovalo hodně lnu, který sloužil k tehdy velmi rozšířené výrobě plátna. Pro zpracování lnu byly u každé obce zřízeny sušárny zvané pazdery, v nichž se len sušil pro celou obec. O sušení lnu v pazdernách pečovali zkušení lidé, kteří tam také bydleli. Nazývali se pazderníci. V Pístině víme o pazderníkovi Pavlovi z let 1615–1617, a lze najít celou řadu jeho následovníků.

Provozování polního hospodářství též vyžadovalo, aby v obci byli i řemeslníci. Především to byli kováři, kteří provozovali řemeslo v obecní kovárně. V Pístině se připomíná kovář na obci roku 1651. Dále bylo velmi potřebné kolářství. Zmínky o kolářích máme od roku 1730. Při stavbách domů se uplatňovali mistři tesařští, později koncem 18. a hlavně v 19. století, kdy byla většina dřevěných domů přestavována na zděné, mistři zedníci. Z dalších řemeslníků zde byli evidováni krejčí a tkalci. Tkalcovský stav býval součástí mnoha domů, obyvatelé si často tkali plátna pro svou potřebu. Ve výčtu řemesel nesmíme zapomenout ani na hostinské. Ze starší doby se připomíná již roku 1687 Pavel Smrčka, hostinský v Pístině.

O veřejný pořádek v obci pečovali rychtáři, kteří byli dosazováni vrchností. Zachoval se seznam rychtářů obce Pístiny od roku 1542, kde se jako první rychtář uvádí Javůrek.

Nábožensky příslušela Pístina k faře Stráže nad Nežárkou, kostelu sv. Petra a Pavla. V obci byla v roce 1824 uprostřed návsi postavena nákladem obce kaple, která je zasvěcena sv. Kateřině a čtrnácti pomocníkům a v současné době je chráněnou památkou.

Obec má poměrně rozlehlý katastr, na němž je mimo vlastní vesnice i několik samot (Stávecká bašta, Dvůr Bašta, Doňků haltýř, usedlosti u židovského hřbitova a chaty u Nové řeky).

Nejvyšší počet obyvatel měla vesnice na přelomu 19. a 20. století, přibližně 350 osob. Poté se již jejich počet snižoval. Začátkem devadesátých let před, přestěhování ústavu sociální péče ze Stráže nad Nežárkou, měla vesnice cca 100 občanů, pak se jejich počet zvýšil, a ke konci roku 2015 bylo evidováno 179 občanů včetně 49 klientek ústavu. V současné době - k 30. 4. 2017 - má obec 105 obyvatel.

Vesnice měla historicky vždy svou obec a samosprávu. Politikou vzniku střediskových obcí byl obecní úřad v Pístině zrušen a vesnice se stala součástí Stráže nad Nežárkou. Začátkem devadesátých let se obyvatelé rozhodli obnovit svou samosprávu, a dne 29. 2. 1990 proběhly volby do obnoveného obecního zastupitelstva.

Popis putování

- Putování začíná společným setkáním na návsi u kaple sv. Kateřiny v 15.45 h.
- Závěr putování je pak v prostoru hřiště na návsi, kde se koná pouť.
- Jde se po zpevněných polních cestách a veřejných komunikacích, není proto potřeba mít speciální vybavení a obuv.
- Putování má jednu trasu, která měří 5 km. Spolu se zastávkami je potřeba počítat s časem na její absolvování cca 2 hodiny.
- Každé zastavení je spojené s jednou památkou (křížek, kříž, boží muka, kaple).
- Jednotlivá zastavení jsou zaznamenána v mapě, která je součástí tohoto bulletinu.
- Fotografie byly pořízeny v letech 2015-2017.
- Některé památky jsou spojeny s tradičními rody ve vesnici a situačně jsou používány i názvy usedlostí „po chalupě“.

Putování za křížky

Zastavení č. 1

Křížek u kaple sv. Kateřiny

- Označení: A13
- GPS: 49°02'58.56"N, 14°54'00.84"E
- Katastrální území: Pístina [720992]
- Majitel/uživatel pozemku: Obec Pístina
- Křížek byl opraven v roce 2012 z iniciativy a prostředků obce Pístina a za finančního příspěví Jihočeského kraje.
- Jedna lípa srdčitá má obvod kmene 280 cm. Po hrázi Horního návesního roste celkem 10 lip, tato je z nich největší.

Zastavení č. 2

Křížek Blažků za humny k Březinám

- Označení: A7
- GPS: 49°03'02.11"N, 14°53'24.88"E
- Katastrální území: Pístina
- Majitel/uživatel pozemku: J. Houška
- Křížek byl opraven iniciativou a na náklady rodiny Houšků čp. 2 v roce 2010
- V roce 2016 jej zrenovovala rodina Blažků čp. 68
- Křížek byl spojen tradičně s obyvateli gruntu č. 16 „U Tomíšků“ rodinou Blažků, viz část „Historie selských rodů“
- Jedna lípa srdčitá, jeden hlavní kmen a tři vedlejší, obvod kmene 320 cm

Zastavení č. 3

Boží muka sv. Zdislavy

- Označení: A12
- GPS: 49°03'06.84"N, 14°53'53.88"E
- Katastrální území: Pístitina
- Majitel/uživatel pozemku: Jihočeský kraj
- Boží muka byla vybudována z darového materiálu v průběhu května 2002, stavbu provedli údržbáři Domova Pístitiny.
- Na místě božích muk byla původně jen louka, kterou tehdejší ÚSP koupil a na místě vybudoval mimo jiné též rybník, na jehož výstavbu přispěla také obec Pístitina.
- Do niky božích muk byl umístěn reliéf sv. Zdislavy, který vytvořila paní Zdena Skořepová. Reliéf byl umístěn 14. 5. 2003 a náklady na vytvoření reliéfu uhradil Ing. Houška z Pístitiny. Kaplička byla vysvěcena páterem Habartem za účasti ministrantů Kutišových a katolické obce Pístitiny.
- Jedna břiza bělokorá, obvod kmene 90 cm.

Zastavení č. 4

Křížek Houšků u Dolního návesního

- Označení: A5
- GPS: 49°03'01.69"N, 14°54'03.41"E
- Katastrální území: Pístitina
- Majitel/uživatel pozemku: Obec Pístitina
- Křížek byl opraven v roce 2012 z iniciativy a prostředků obce Pístitina a za finančního přispění Jihočeského kraje.
- V roce 2015 byly osazeny obrubníky v rámci opravy chodníků v obci.
- Křížek byl tradičně spojen s obyvateli gruntu č. 12 „U Houšků“, viz část „Historie selských rodů“.
- U křížku neroste žádný strom, jeho zasazení je záměrem do budoucna.

Zastavení č. 5

Boží muka sv. Kateřiny

- Označení: A3
- GPS: 49°03'10.61"N, 14°54'00.83"E
- Katastrální území: Pístina
- Majitel/uživatel pozemku: ZP Group (věčné břemeno obec Pístina)
- Boží muka byla převezena od domu p. Deutchové, kde byla již nakloněna na dům a hrozilo jejich zřícení.
- Mezi p. Daňhou a obcí bylo dohodnuto, že boží muka můžou nově stát na jeho pozemku. Idea nového umístění byla v tom, že muka od nepaměti stávala na konci vesnice. Konkrétní místo bylo určeno ve shodě se starostou A. Fišerem a občany z této části vesnice, která se tradičně nazývá Na Vyhňálce – p. Deutchovou a rodinou Karlíků.
- Jejich přemístění a renovace byla provedena v roce 2012. Boží muka technicky přemístila firma Jipama, zrestaurování provedl akademický sochař Vladimír Krnínský, obrázek vytvořila restaurátorka Zdena Skořepová, technickou asistenci zajišťoval Ondřej Šimek.
- Na božích mukách je obrázek sv. Kateřiny, patronky vesnice.
- Dva javory kleny byly zasazeny v roce 2015.

Zastavení č. 6

Křížek Dvořáků v Háječku

- Označení: A1
- GPS: 49°03'15.83"N, 14°54'00.20"E
- Katastrální území: Pístina
- Majitel/uživatel pozemku: Obec Pístina
- Křížek byl opraven v roce 2012 z prostředků obce Pístina.
- Křížek byl původně v těsné blízkosti silnice ve zpuštěném a stromy zarostlém prostoru mezi hlavní silnicí a cestami k Závistivému rybníku. Celý prostor byl zkulturněn a křížek přeložen o několik metrů do centra nově vzniklého háječku.
- Dvě lípy srdčité byly zasazeny v roce 2014 a darem je věnoval a zasadil hajný p. Janeček z Domanína. Bohužel byly velmi poničeny srncem v roce 2016, a tak je jejich osud a zejména růst nejistý.

Zastavení č. 7

Kříž Doňků

- Označení: A2
- GPS: 49°03'18.72"N, 14°54'06.90"E
- Katastrální území: Pístina [720992]
- Majitel/uzivatel pozemku: Radim Adam
- O kamenném kříži, který stojí jako maják nad poli a loukami patřící po staletí rodině Doňků na usedlosti čp.12 v Pístině, vyprávěli pamětníci našich předků. Měla jej nechat zbudovat zbožná Josefa Doňková, rozená Brožová z Mnišku, manželka hospodáře Josefa Doňka, jenž převzal grunt čp.12 v roce 1834. Z historických pramenů je známo, že hospodář Josef Doněk zemřel ve svých 58 letech, dříve než jeho čtvrtý, ale jediný žijící syn Josef nabyt zletilosti. Podle vyprávění nechala Josefa postavit kříž se soškou Ježíšovou u tehdejší cesty do Stráže, aby shlížel na rodinný majetek a aby jej ochraňoval. Josefa ztratila nejen manžela, ale v minulosti jí předčasně již jako batolátka zemřeli další tři synové. Josefa podporovala i kapli Sv. Kateřiny v Pístině, finančně přispěla na mešní kalich do této kaple. Zbudování kříže tak bylo dalším krokem, jak vyjádřit oddanost a pokoru těžce zkoušené ženy před Bohem. V noci na úterý 13. ledna 2004 za sněhové vánice veliký víchr povalil tento kamenný kříž, který padl a rozlámal se na 6 kusů. Díky iniciativě rodiny Adamů byl kříž znovu postaven a opraven ve spolupráci s akademickým sochařem V. Krnínským. Na opravu finančně přispěla též obec Pístina.
- V roce 2015 proběhla celková renovace kříže za podpory Jihočeského kraje. Kříž byl přemístěn na důstojnější místo dál od cesty.
- V roce 2016 u něj byly vysazeny dva jirůvce maďaly.

Kam nás letos putování nezavede...

Kříž Antonie Kubínové na mníšecké cestě

- Označení: A10
- GPS: 49°03'23.05"N, 14°54'56.03"E
- Katastrální území: Stráž nad Nežárkou [756377]
- Majitel/uživatel pozemku: X
- Kříž Antonie Kubínové byl postaven roku 1885 na její památku. Byla manželkou učitele z Mníšku a odstěhovala se do Ameriky. Vracívala se často do své domoviny a podporovala školy a děti ve Stráži a okolí.
- Kříž se dostal do těsného sousedství silážní jámy, ocitl se tak na zcela nevhodném místě. Proto bylo rozhodnuto o jeho přemístění.
- V roce 2016 město Stráž provedlo s pomocí grantu Jihočeského kraje jeho přemístění na nové místo a provedlo jeho celkovou rekonstrukci. Na ní se podílel mimo jiné sochař p. Krnínský a p. Tesař ze Stráže.
- Dvě lípy srdčité byly vysazeny v roce 2016.

rok 2017

Křížek Maxů u Nového rybníka

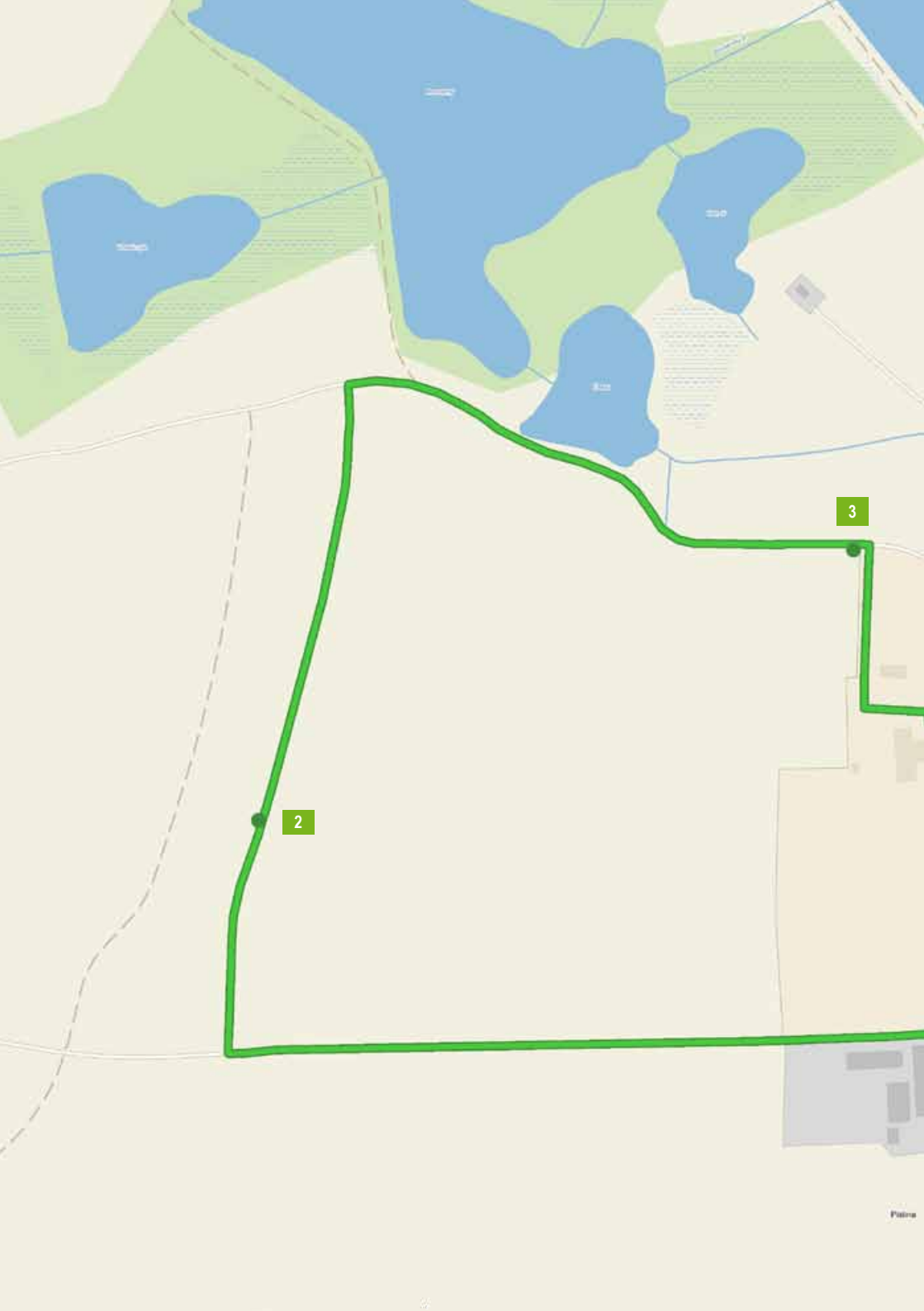
- Označení: A11
- GPS: 49°03'03.22"N, 14°54'53.79"E
- Katastrální území: Pístina [720992]
- Majitel/uživatel pozemku: Hana Samcová
- V roce 2016 rodina Maxů (Samců) z čp. 65 s pomocí prostředků od Jihočeského kraje provedla celkovou opravu křížku. Tento křížek je výjimečný svým ohrazením kamennými sloupy.
- Dvě lípy srdčité byly vysazeny v roce 2016.

„Vstup“ do vesnice ze Stříbřece

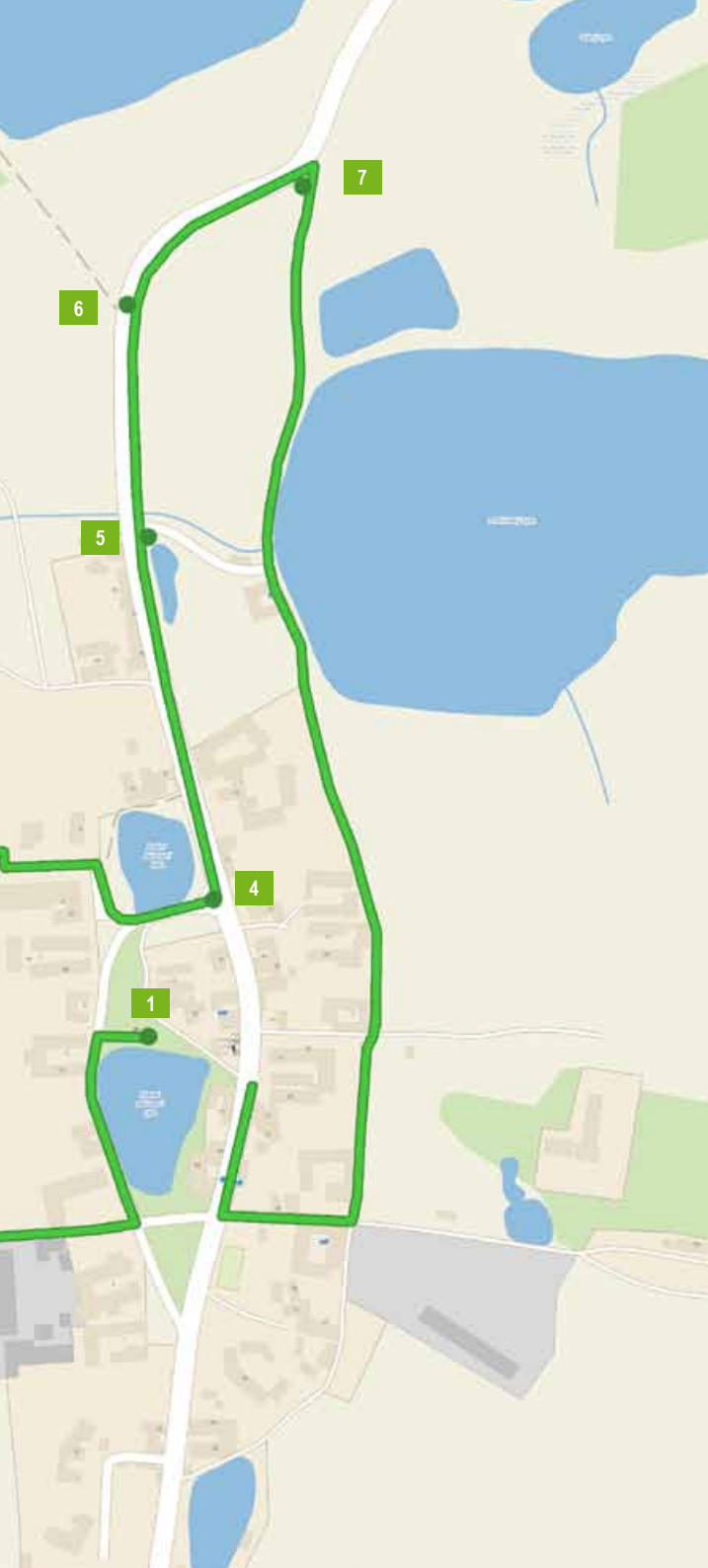
- Označení: B2
- GPS 49°2'44.685"N, 14°54'1.071"E
- Katastrální území: Pístina [720992]
- Majitel/uživatel pozemku: X
- Přijíždíte-li do Pístiny od Stříbřece, míjíte vpravo odbočku k rybníku Stav. Vzniká tak „trojúhelník“, který je v současnosti neupraveným místem s vegetací a mokřinou.
- Vznikl tak nápad upravit toto místo, odvodnit ho a vybudovat na něm kříž, pamětní kámen či jiné dílo, které by tvořilo estetický a důstojný „vstup“ do vesnice z jižní strany po silnici od Stříbřece.
- Zatím nedošlo ke shodě o řešení, a tak se realizace odkládá do budoucna.

2

3

Trasa putování za křížky 2017:

Zastavení č. 1
Křížek u kaple sv. Kateřiny

Zastavení č. 2
Křížek Blažků za humny
k Březinám

Zastavení č. 3
Boží muka sv. Zdislavy

Zastavení č. 4
Křížek Houšků
u Dolního návesního

Zastavení č. 5
Boží muka sv. Kateřiny

Zastavení č. 6
Křížek Dvořáků v Háječku

Zastavení č. 7
Kříž Dořků

Historie gruntů, chalup a rodů

Grunt 1 - čp. 12

Jíra Doňkúv byl majitelem gruntu označeného číslem 1 ve vesnici v roce 1579. Odevzdával vrchnosti při sv. Jiří 5 grošů a 2 denáry, ten samý úrok dával při sv. Havlu. Odevzdával 2 džbery ovsa.

Matouš Doňka vlastnil tento grunt v roce 1613, měl 1 čtvrť pozemku, vrchnosti ročně platil 10 grošů a 2 denáry a dával 1 mírku ovsa.

Matěj Doněk vlastnil tuto usedlost v roce 1654, měl 22 str. rolí. z toho oséval jako ozim 7 str. a jako jař 8 str. Choval 2 koně, 4 voly, 4 krávy, 7 jalovic, 16 ovcí a 6 prasat. Měl 1 strych lesa. Podle revisitační komise měl v roce 1668 výměry a počet dobytka podstatně menší - „Lesův měl pod 1 strych a stavení prostředně ob stojí.“

Martin Doněk podle gruntovní knihy vlastnil grunt po smrti Matěje Doňka v roce 1696.

Matěj Doněk převzal usedlost od otce Martina v roce 1740.

Anton Doněk dědí grunt po otci Matějovi v roce 1773.

Josef Doněk přebírá grunt od svého otce Antonína v roce 1805 za 200 tis. zl.

Josefa Doňková, nar. v roce 1814 v Mníšku, vdova po Josefu Doňkovi, hospodařila se synem na gruntě podle soupisu obyvatel v roce 1870. Na statku pracovali v té době 2 čeledínové a 2 služky. Podle odevzdávacího listu ze dne 9. 9. 1870 - připadla pozůstalost po zemřelém Josefu Doňkovi (29. 10. 1869), a sice statek čp. 12 v ceně 8 200 zl. připadl nezletilému synovi Josefu Doňkovi. Vdova Josefa Doňková hospodařila na usedlosti do doby zletilosti syna Josefa, nebo do doby jeho sňatku.

Josef Doněk, nar. v roce 1851, rolník, s manželkou Marií, nar. roku 1853 ve Stříbřeci, jsou vedeni jako majitelé gruntu v roce 1880. V té době měli jedinou dceru Albinu. Spolu s nimi žila vdova po zemřelém výměnkáři Josefa Doňková, nar. v roce 1814, která pocházela z Mníšku. Na statku sloužilo několik čeledínů a děveček: Kříž Michal z Příbraze, Brož Martin z Míšku, Brožová Kateřina z Míšku, Bouzková Rozina ze Žiče. Ve stájích statku bylo celkem 20 kusů hovězího dobytka.

Podle tržové smlouvy ze dne 18. 7. 1882 odepisuje se od usedlosti čp. 12 v Pístině přídomčí čp. 11 s převedením veškerých dluhů a poznamenáním, že „ohledně těchto dluhů usedlost tato čp. 12 jest skladbou hlavní a odepsané přídomčí čp. 11 je skladbou vedlejší“. Josef Doněk s manželkou Marií, majitelé usedlosti měli v roce 1890 už tři děti: Karla, Františka a Albinu. Jako čeledínové a služky tam tehdy sloužili: Karel Kaiseršrot ze Stráže, Václav Cepák ze Žičce, František Sosna ze Stráže a Rozalie Trachtová z Příbraze. Stále s nimi ještě žila vdova Josefa Doňková. Hospodář Josef Doněk s manželkou Marií vlastnili grunt také v roce 1900. V té době s nimi žily už jenom dvě děti, a sice syn František a dcera Marie. Sloužily zde Marie Kolářová z Pístitiny a Marie Pekárková z Plavska. V nájmu tu bydlela rodina Šimona Cacha ze Stráže - manželka Marie s dětmi Adolfem, Marií a Růženou. Žila s nimi také matka Anna Cachová, nar. v roce 1834. Rodina Josefa Doňka hospodařila na statku ještě v roce 1910.

František Doněk, nar. v roce 1885, převzal hospodářství 21. 1. 1912 s jeho ženou Annou, roz. Zemanovou ze Stříbřece. Narodily se jim děti Jan, František a Květuše. František přestavěl statek čp. 12 do dnešní podoby. Při přestavbě byla zbourána původní dřevěná světnice, kde se na trámu nalezl letopočet 1787, tehdy zde hospodařil Antonín Doněk, který také koupil Záhliňský rybník od tehdejšího barona ze Stráže nad Nežárkou. Zbořená světnice tu setrvala 126 let a dříví na stěnách i stropě bylo zdravé. František Doněk byl nejen hospodářem, rybníkářem, ale i aktivním člověkem ve vesnici, působil také jako starosta a kronikář obce, zemřel v roce 1961.

Jan Doněk, nar. v roce 1913, byl rolníkem a na hospodářství čp. 12 v Pístině žil s manželkou Jarmilou, roz. Řepovou z Libořez, dcerou sedláka. Měli děti Libuši, Jana a Irenu. Hospodařili na usedlosti až do doby znárodnění. Jan Doněk s manželkou se stali členy JZD Pístitina a byli povinni sdružit ke společnému hospodaření veškerou půdu. V roce 1958 byli nuceni předat JZD všechny 4 rybníky a v roce 1959 také lesy. V roce 1987 byl objekt čp. 12 zapsán do seznamu nemovitých kulturních památek jako zemědělská usedlost.

Irena Adamová, roz. Doňková zdělila celou usedlost i s pozemky po smrti otce Jana Doňka v roce 1996. Pozemky a rybníky byly majitelům vráceny v restituci.

Radim Adam, nar. v roce 1977. Roku 2008 přebral darem celou usedlost od své matky Ireny Adamové. Od této doby se se svou ženou Marcelou, roz. Žárovou a se svými třemi dcerami Evou, Adélou a Monikou intenzivně věnuje rekonstrukci statku a celkové revitalizaci veškerého nemovitého majetku zděděného po svých předcích. Věnuje se rybníkářství a chce pokračovat v hospodaření na gruntu jako předkové. I když nenese již jméno Doněk, je přímý potomek rodu Doňků a je jeho 13. generace.

Grunt 12 - čp. 2

Jiřík Houška je veden jako majitel gruntu v roce 1613. Měl 1 čtvrť pozemků, platil vrchnosti 33 grošů úroku a dával 2 mírky ovsa.

Jiřík Houška, zřejmě už syn, vlastnil usedlost v roce 1654. Měl 36 str. polí, z čehož osíval na jaře a na podzim celkem 25 strychů. Choval 4 voly, 4 krávy, 8 jalovic, 46 ovcí a 9 prasat.

Barbora Houšková, vdova, byla majitelkou tohoto sedláckého gruntu v roce 1668, revisitační komise zjistila, že její „obširné stavení může obstáti“.

Bartoš Houška podle gruntovní knihy vlastnil usedlost, kterou převzal po otci Pavlovi, v roce 1716.

Lukáš Houška převzal od Bartoše Bracha - Houšky grunt v roce 1745.

Šimon Houška se stal majitelem gruntu v roce 1769.

Petr Houška se podle zápisu v gruntovní knize ze dne 17. 4. 1810, fol. 46 stal majitelem usedlosti, suma 1410 zl.

Johan Houška dědí grunt dne 23. 1. 1856 po zemřelém otci Petrovi Houškovi v roce 1858, suma 1400 zl. Jan Houška, rolník, nar. v roce 1835, s manželkou Marií - Magdalenou, nar. v roce 1845 v Bošlci, vlastnili grunt ještě v roce 1870. V té době měli dvě děti a společně s nimi žili dva výměnkáři. Jan Houška s manželkou Marií vlastnili usedlost ještě v roce 1880, kdy měli tři syny: Petra, Jana a Josefa. Na statku

tehdy žila zřejmě dosud svobodná sestra hospodáře Marie Houšková, nar. v roce 1842 s dcerou Marií, nar. v roce 1875. Jako čeledín zde sloužil František Žemlička z Mláky, jako služka zde pracovala Josefa Zvonková, svobodná nádenice z Pístiny, s dětmi Františkem a Terezií. Dále zde žila Rozalie Zvonková, rovněž svobodná, se synem Ondřejem. V té době bylo na usedlosti celkem 22 kusů hovězího dobytka a 1 kůň. Rodina Jana Houšky téměř ve stejném složení hospodařila na gruntě i v roce 1890. Jan Houška s manželkou Marií a dětmi Janem a Josefem hospodařili na usedlosti ještě v roce 1900. Sloužila tam tehdy Johana Zelenková ze Stráže a čeledín Jan Punda.

Jan Houška, nar. v roce 1868, s manželkou Annou, nar. v roce 1881 vlastnili usedlost od roku 1904. V roce 1910 měli tři děti: Josefa, Annu a Karla. Sloužil tu čeledín Voranschachtel z Nejdku a služka Marie Pundová z Roseče, dále pohůnek Jan Čoudek z Mišku. V nájmu tu žila rodina Vojtěcha Chába - manželka Marie a děti Albína a Kristina. Jan Houška s rodinou byl majitelem gruntu ještě do roku 1942. V třicátých letech na statku ještě žila a vypomáhala rodina Kopytova. V době protektorátu na statku sloužila postupně Kristina Čuchnová, Božena Jonáčková a Emma Chalupová. Po válce pak v letech 1945 - 1949 německý zajatec Hans.

Josef Houška, nar. v roce 1906, s manželkou Marií Vrchatovou, nar. v roce 1913 v Pístině, převzal grunt v roce 1942. V té době měli tři děti Josefa, Marii a Jana. Na usedlosti s nimi ještě žil Jan Houška (do roku 1952) a sestra majitele Anna. V polovině padesátých let většinu polností převzalo JZD. Poslední koře byli Žanda a Minda. V roce 1965 zde žili Josef a Marie Houškovi, sestra majitele Anna, syn Jan, dcera Marie s manželem Milanem Urbánkem a dcerami Martou a Milenou. V letech 1968 - 1970 zde žil vysokoškolský učitel Pavel Voska.

Marie Houšková byla majitelkou chalupy v letech 1987 - 1996. V této době byla na statku jedna kráva a 12 ovcí.

Ing. Jan Houška, nar. v roce 1942, se stal majitelem usedlosti v roce 1996. Od roku 1992 obnovil hospodaření na vlastních pozemcích.

Jan Houška, nar. v roce 1975, se stal majitelem usedlosti v roce 2005. V letech 1993 - 2007 zde v podnájmech žily rodiny Hronova, Řimnáčova, Šustekova, Emilova (zeť bývalého premiéra Jozefa Lenárta) a početná rodina Dunkova. V roce 2014 žil na statku majitel a sestra Jana se svým partnerem Josefem Davidem a dcerou Barborou.

Grunt 16 - čp. 8

Jan Tomiška vlastnil tento grunt v pořadí jako 16. podle slavatovského urbáře v roce 1613. Měl 2 čtvrtě pozemků, platil 20 grošů a 6 denárů úroků a dával 2 džbery ovsa.

Jan Tomiška zřejmě už syn, byl majitelem usedlosti podle berní ruly v roce 1654. Vlastnil celkem 36 str. polí, z toho každoročně vždy na jaře a na podzim osíval 20 strychů. Choval 4 voly, 5 krav, 10 jalovic, 33 ovcí a 6 prasat. Jan Tomiška vlastnil grunt ještě v roce 1668, revisitační komise ohodnotila jeho stavení jako dobré, má též gruntovní chalupu pro podruha.

Matěj Tomiška se majitelem usedlosti stal po smrti svého otce Jana v roce 1697.

Jan Tomiška zdědil grunt po otci Matějovi v roce 1743.

Jan Tomiška se stal hospodářem na této usedlosti „po smrti předešlého majitele“ v roce 1774. Podle pozůstalostního protokolu zemřel Jan Tomiška bez testamentu roku 1798.

Jiří Tomiška byl podle zápisu v gruntovní knize ze dne 31. 12. 1822 hospodářem na této chalupě v roce 1823.

Jan Tomiška a Terezie Tomšíková, roz. Vášová, převzali grunt v roce 1854 za 1 200 zl. Jan Tomiška - rolník nar. v roce 1812 a manželka Terezie, nar. v roce 1815, vlastnili grunt také v roce 1870. Měli v té době tři děti a žil s nimi dosud svobodný bratr hospodáře Josef nar. v roce 1820. Jan Tomiška s manželkou Terezií vlastnili usedlost ještě v roce 1880. V té době na statku žil už jen jeden syn Josef s manželkou Terezií. Sloužila zde Markéta Prokšová z Plavska a Karolina Šafránková z Novosedel. Celkem měli 15 kusů hovězího dobytka.

Josef Tomiška, syn, nar. roku 1840, s manželkou Terezií, nar. v roce 1841 v Dolní Lhotě, vlastnili usedlost v roce 1890. Na statku v té době bydlela Anežka Blažková, dcera od sestry majitele a Josef Tomiška, nar. v roce 1820, strýc majitele. Na výměnku žili původní majitelé statku Jan Tomiška s manželkou Terezií. Sloužila tu jako děvečka Albína Neckářová z Libořez. Rodina Josefa Tomišky hospodařila na usedlosti ještě v roce 1900.

František a Anežka Blažkovi vlastnili usedlost od 16. 6. 1906. Měli syna Františka. Podle odevzdávacího listu ze dne 14. 6. 1907, zřejmě po smrti Anežky se stává František Blažek majitelem celé usedlosti. František Blažek nar. v roce 1882 ve Stříbřeci s manželkou Kristínou, nar. v roce 1879 v Roseči vlastnili usedlost dle odevzdávacího listu ze dne 14. 6. 1907. V roce 1910 měli dvě děti, Františka (syn z prvního manželství) a Marii. Na výměnku žili dosavadní majitelé statku Josef Tomiška s manželkou Terezií. Sloužil tu čeledín Karel Kopyta a František Slonka. František Blažek, rolník s rodinou vlastnil grunt i v roce 1921. Posléze se jim narodily další 3 děti, a to v roce 1911 Anežka, 1913 Josef a v roce 1917 Jan.

Josef Blažek v roce 1931, jako 18letý, po smrti hospodáře Františka Blažka, zdědil statek a stal se hospodářem a zároveň i výhradním vlastníkem celého statku. Na statku hospodařil nepřetržitě a dobře. Oženil se s Blaženou Špulákovou ze statku ve Dvorcích. Z tohoto manželství se narodil syn Josef v roce 1943. Během svého hospodaření rozšířil majetek a velikost statku hlavně nákupem rybníků. Přikoupil tak rybník Příbrazský v k.ú. Příbraz o výměře 34 ha, rybník Strážská černá o výměře 12 ha, Blatečko o výměře 8 ha a Malá Černá o výměře 2 ha v k.ú. Žiteč. Rozšířil i vlastní sádky na ryby. Rodiče jeho manželky prodali statek ve Dvorcích, neboť dcera Blažena byla jejich jedinou dcerou, a přestěhovali se na statek do Pístitiny, kde účinně pomáhali s hospodařením – hlavně otec Tomáš Špulák, který byl zkušeným a moudrým hospodářem. Josef Blažek vlastnil celý statek až do roku 1950, kdy mu byly vyvlastněny rybníky a lesy.

JZD Pístitina vyvlastňuje roku 1954, po vstupu Josefa Blažka do JZD (po velkém násilí a hrozbě vystěhování), hospodářské budovy a veškerý živý a mrtvý inventář. Objekty pak družstvo rozšířilo o další stáje pro dojnice. Hospodář Josef Blažek pracoval v družstvu jako kočí, později jako traktorista a jeho manželka jako ošetřovatelka dojníc do důchodového věku. Josef Blažek zemřel v roce 1973.

Ing. Josef Blažek získal celý majetek statku v restitucích v roce 1991, kdy hospodářské budovy statku musel finančně odkoupit od JZD Stráž.

VD Mechanika Praha koupila obytné budovy statku roku 1977 a nechala zde vybudovat rekreační

zařízení, které provozovala až do roku 1994.

Ústav sociální péče o mládež je od roku 1994 vlastníkem tohoto bývalého rekreačního zařízení do současné doby.

Rodina Ing. Blažka je v současné době, tj. v roce 2015, vlastníkem ostatního majetku statku, tj. rybníků, lesů a zbytku zemědělské půdy.

Grunt 11 - čp. 1

Matěj Herinkův je majitelem této usedlosti v roce 1579. Vždy na sv. Jiří a sv. Havla odváděl vrchnosti 3 1/2 gr. úroků a 2 džbery ovsa.

Vít Kutil byl podle slavatovského urbáře majitelem gruntu v roce 1613. Vlastnil pouze 1 čtvť polnosti, vrchnosti platil 13 grošů úroku a dával 2 mírky ovsa.

Pavel Kutil vlastnil usedlost v roce 1654, měl 15 strychů polí, z toho osíval na jaře a na podzim 10 strychů. Choval 1 koně, 2 voly, 4 krávy, 3 jalovice, 9 ovcí a 4 prasata.

Barbora Kutilová, vdova po Pavlovi Kutilovi, stala se majitelkou usedlosti v roce 1668. Revisitační komise zařadila tuto usedlost mezi chalupníky - její staveníčko „rovněž schází“.

Martin Dvořák podle grunt. knihy vlastnil usedlost do roku 1705.

Ondřej Anton převzal v témže roce stavení od Martina Dvořáka.

Martin Anton dědí v roce 1745 od Ondřeje Antona.

Petr Nutil převzal grunt od Martina Antona v roce 1769 za 60 kop.

Šimon Zahradník nebo Nutil se v roce 1782 přiznal k pozůstalé vdově Kateřině po předešlém hospodáři Janu Fridrichovi, nebo Nutilovi. Podle pozůstalostního protokolu Šimon Zahradník ve 37 letech bez testamentu zemřel a usedlost včetně příslušenství a pozemků byla připsána synovi Františkovi. Jan Fridrich, kterého si již pozůstalá vdova Kateřina vzala za manžela v roce 1807, byl ustanoven hospodářem do doby dospělosti jejího syna Františka.

František Zahradník dědí tedy usedlost po zemřelém otci Šimonovi podle předchozího odstavce v roce 1819.

Johan Zahradník hospodařil na gruntě do roku 1858.

František Zahradník nezletilý - dědí toto hospodářství po zemřelém otci Johanu Zahradníkovi v roce 1858, suma 1 751 zl.

František Zahradník rolník, nar. v roce 1837 a manželka Marie, nar. v roce 1840, vlastnili grunt ještě v roce 1870. Měli tři děti, na statku sloužila služka a čeledín. Rodina Františka Zahradníka téměř ve stejném složení hospodařila na statku také v roce 1880. Synové se jmenovali Ferdinand, Jan a Josef. Ve stájkách statku bylo celkem 11 kusů hovězího dobytka. František Zahradník byl v té době starostou obce. V roce 1890 hospodařila na statku stále rodina Zahradníková, s dětmi Janem, Josefem a Terezií. Jako služka zde sloužila Terezie Prokšová z Příbraze.

Josef Zahradník, nar. roku 1868 s manželkou Anastázií, nar. v roce 1870 v Míšku, vlastnili usedlost od roku 1893. V roce 1900 měli už čtyři děti: Sabinu, Jana, Václava a Jaroslava. Na výměnku s nimi žila vdova Jana Zahradníková, matka majitele. Sloužila tu v té době Marie Petrová z Míšku a Anna Kopytová z Pístiny. V nájmu tu tehdy bydlela rodina Petra Karla se synem Františkem. V roce 1910 měli Josef Zahradník s manželkou Anastázií už sedm dětí: Sabinu, Jana, Václava, Jaroslava, Marii, Annu a Josefa. Po roce 1900 zemřela i výměnkářka Jana Zahradníková.

Josef Zahradník syn, se ženou Marií vlastnili grunt v roce 1921.

Jan Zahradník – syn Josefa a Anastázie – nar. 1896 s manželkou Alžbětou rozenou Vondráškovou z Odměn u Spolí, nar. 1906, převzali usedlost v roce 1931. Měli dvě děti – Ladislava a Milušku.

V té době zde s nimi bydlí i bratr Jana **Josef Zahradník**, který zde žil až do roku 1995, kdy zemřel.

V roce 1952 vstupuje Jan Zahradník do JZD. Dcera Miluška, nar. 1935, se v roce 1959 vdala a odstěhovala se do Jindřichova Hradce.

Syn **Ladislav Zahradník**, nar. 1932, se v roce 1966 oženil se Stanislavou, roz. Stehlíkovou, ze Stráže nad Nežárkou a přebírá usedlost. Mají 3 děti – Ladislava, Hanu a Evu. Syn Ladislav v roce 1976 zemřel. Dcera Eva, nar. 1976, se v roce 1998 vdala a odstěhovala do Horní Pěny. Dcera Hana, nar. 1970, zde stále žije s manželem Františkem Radou, nar. 1973, z Horní Pěné. Mají 2 děti - syna Jana, nar. 1995 a dceru Annu, nar. 1998.

Grunt 2 - čp. 13

Matěj Novákův vlastnil tento grunt podle register v roce 1579. Vrchnosti při sv. Jánu a sv. Havlu platil vždy 11 grošů a 3 denáry a odevzdával 2 džbery ovsa.

Vondra Novotný byl majitelem gruntu podle slavatovského urbáře v roce 1613. Měl 2 čtvrti pozemků, platil vrchnosti 22 grošů a dával 2 mírky ovsa.

Lukeš Novotný byl majitelem gruntu i v roce 1654, měl 21 str. polí, z toho osíval celkem na podzim a na jaře 15 strychů. Choval 4 voly, 5 krav, 5 jalovic, 15 ovcí a 2 prasata.

Ondřej Spurný vlastnil tento sedlácký statek v roce 1668, pozemků i hospodářských zvířat měl podle revisitační komice podstatně méně než uváděla berní rula. Jeho stavení bylo „mírný a dobrý“.

Vondra Spurný, nebo Medek, byl podle gruntovní knihy majitelem do roku 1658.

Lukáš Spurný převzal grunt od otce Vondry v roce 1687 za 162 kop.

František Spurný se stal majitelem gruntu po otci Lukášovi v roce 1721 rovněž za 162 kop.

Matěj Spurný dědí usedlost po otci Františkovy roku 1769 – suma také za 162 kop.

Matěj Spurný přebírá grunt po otci Matějovi roku 1782.

Vojtěch Spurný dědí dle zápisu v gruntovní knize ze dne 13. 2. 1822 usedlost po svém otci Karlovi Spurném.

František Spurný dědí podle zápisu v gruntovní knize ze dne 6. 1. 1835 statek po otci Vojtěchu Spurném.

František Spurný, nar. v roce 1816, s manželkou Marií, nar. v roce 1834 ve Frahelži, je podle soupisů obyvatel majitelem usedlosti v roce 1871. Měli v té době tři děti. Na statku sloužil 1 čeledín. Ten samý hospodář František Spurný vlastnil grunt ještě v roce 1880, kdy měli již celkem pět dětí: syny Karla a Jana, dcery Johanu, Josefu a Annu. Na statku sloužil tehdy čeledín Jakub Bouda z Mláky. Chovali celkem 10 kusů hovězího dobytka. František Spurný, již ve věku 74 let, s manželkou Marií hospodařil na statku ještě v roce 1890.

Karel Spurný, nar. v roce 1875, zatím svobodný, vlastnil usedlost od roku 1897 a ještě v roce 1900. Na výměnku tu žila matka Marie Spurná z Frahelže, nar. v roce 1834. Bydlela s nimi také svobodná sestra majitele, Anna Spurná, nar. v roce 1873. Karel Spurný se v roce 1902 oženil s nezletilou Marií, roz. Neidrovou, nar. v roce 1882 ve Mláce a stali se majiteli gruntu. V roce 1910 tu s nimi žila Anna Spurná, sestra majitele a výměnkářka, a Marie Spurná z Frahelže. Sloužil tu pohůnek František Kučera ze Stráže. Karel Spurný s rodinou vlastnil grunt ještě v roce 1921.

Karel Spurný, nar. v roce 1907, vlastnil usedlost do roku 1984, žil zde s ženou Marií nar. 1912 jako Matějková z Domanína. Narodili se jim syn Karel Spurný, nar. 1955, a dcera Jana Spurná nar. 1945, která se provdala do Stříbřece za Jana Návaru.

Karel Spurný zdědil usedlost v roce 1984 a hospodařil zde s manželkou Zlatuší nar. 1960 jako Ivanovou. Mají spolu dvě dcery: Zlatuši Spurnou, nar. 1979, a Kateřinu Spurnou? nar. 1982, nyní již Hajnovou.

Grunt 14 - čp. 5 a čp.60

Bartoš Tetourův podle register strážského panství vlastnil tento grunt roce 1579. Tehdejší vrchnosti platil na sv. Jiří a sv. Havla každoročně po 16 groších a 5 denárech a odevzdával 2 džbery ovsa.

Jíra Chalupář byl majitelem usedlosti v roce 1613. Měl 2 čtvrti pozemků, vrchnosti platil 17 grošů a 3 denáry úroků a dále z gruntů 5 jiter od Stráží dalších 40 grošů. Dával 2 mírky ovsa.

Jan Chalupář vlastnil grunt podle berní ruly v roce 1654, měl 15 str. polností, z toho celoročně na podzim a z jara osíval 10 str., choval 2 voly, 2 krávy, 2 jalovice, 10 ovcí a 2 prasata.

Blažej Valenta byl majitelem usedlosti v roce 1668, jeho majetkové poměry oproti berní rule byly podstatně menší a podle rozhodnutí revisitační komise byl zařazen mezi chalupníky. „Chalupa jeho ob stojí.“ Vlastnil tehdy „padrti“ /bezcný pozemek/ pod 1 a 1/2 str.

Lukáš Herynek podle gruntovní knihy koupil usedlost od Blažeje Valenty v roce 1692.

Martin Valenta si po smrti Lukáše Herynka vzal pozůstalou dceru v roce 1737 a stal se majitelem gruntu.

Vojsa Valenta přebírá usedlost po zemřelém otci Martinovi v roce 1769.

Lukáš Tomíška si po smrti předešlého hospodáře Lukáše Valenty vzal v roce 1771 pozůstalou vdovu Markýtu za manželku.

František Tomíška se svolením vrchnosti přebírá od otce Lukáše grunt v roce 1808.

Ján Tomiška se stal majitelem usedlosti po zemřelém otci Františku Tomiškovi za 340 zl. podle zápisu v gruntovní knize, fol. 49 ze dne 30. 12. 1846.

Ján Tomiška, nar. v roce 1818, s maželkou Terezií vlastnili usedlost ještě v roce 1870. Měli v té době pět dětí.

Rodina Jana Tomišky hospodařila na gruntě ještě v roce 1880. Podle soupisových archů. měli v té době syna Františka a Čeňka, dále dceru Františku. Čeledínem zde byl František Čuchna z Novosedel a jako služka zde pracovala Roza Kubátová ze Žiče. Chovali celkem 15 kusů hovězího dobytka.

František Tomiška, syn, nar. v roce 1848, s manželkou Annou, roz. Soukupovou nar. v roce 1862 a s dcerou Marií hospodařili na usedlosti od roku 1885 a ještě v roce 1890. Na výměnku s nimi žil předchozí hospodář Tomiška Jan se svou ženou Terezií. František Tomiška s manželkou Annou a dětmi Marií a Růženu vlastnili grunt ještě v roce 1900. Po smrti manželky Anny v roce 1903 se stal František Tomiška majitelem celé usedlosti.

Josef Vrchota, nar. v roce 1883 v Branné, s manželkou Marií, rozenou Tomiškovou, vlastnili usedlost od roku 1908. V roce 1910 měli syna Františka, nar. v roce 1909, Josefa a dcery Marii, Růženu a Annu. Na výměnku v té době žil už vdovec František Tomiška a dále švagrová Růžena Tomišková. Sloužil tu čeledín Josef Jaroš ze Stříbřece. Vrchota Josef s rodinou byl majitelem gruntu i v roce 1921.

Josef Vrchota se mimo jiné projevil i jako samozvaný kronikář, kdy v roce 2016 byly nalezeny jeho zápisky, vedené identicky jako pamětní kniha obce (kronika od roku 1927 uložená v archivu). V těchto zápiscích jsou mimo jiné zachyceny, v mnoha ohledech ojedinělé a neocenitelné informace např. o místopisných označeních v katastru obce.

František Vrchota, nar. v roce 1909 byl dalším vlastníkem nemovitosti spolu s jeho ženou Anežkou, roz. Holickou, nar. ve Stříbřeci.

František Vrchota byl mimo jiné od roku 1930 několik let kronikářem obce, v roce 1945 byl jmenován národním správcem kempelky a od roku 1950 byl členem letopisecké komise. Od roku 1957 musela rodina vstoupit se svými polnostmi do nově vzniklých JZD. Svou roli poctivého hospodáře sehrál František Vrchota i v období zakládání družstev, kdy se jako předseda družstva bral za místní hospodáře a byl následně z funkce odvolán. Z jejich synů Františka a Josefa zůstal na usedlosti syn Josef.

Josef Vrchota, nar. v roce 1941, se svou ženou Janou, rozenou Houškovou ze Stráže nad Nežárkou, se stali dalšími vlastníky usedlosti v roce 1975 a vychovali zde své dcery Janu a Ivanu. Nemovitost přebudovali a na tzv. "malé straně" rozšířili bytovou jednotku označenou čp. 60. Celá usedlost byla postupně vybavena vodovodem a kanalizací.

Na pozemcích hospodařilo do roku 2007 Zemědělské družstvo Stráž nad Nežárkou.

V roce 1999 získala darem nemovitost čp.5, mladší z dcer, Ivana.

Ivana Fišerová, nar. v roce 1972, se provdala za Antonína Fišera původem z „podřipska“ ze severních Čech. Spolu zde vychovali dceru Ivu Fišerovou nar. v roce 1993. Antonín Fišer je od roku 2008 starostou obce Píština.

Pozemky příslušící k usedlosti vlastní v roce 2016 i nadále Josef a Jana Vrchotovi a hospodaří na nich od roku 2008 zemědělská společnost Bohemia Vitae.

Chalupa čp. 65

František Maxa, nar. 1843, kovářský mistr z Chlumu u Třeboně čp. 15, kde žil s manželkou Marií, rozenou Cepákovou, též z Chlumu u Třeboně čp. 59, a od něhož pochází rod Maxů. S manželkou Marií měl tři děti: Františka, Albínu a Adolfa nar. 1872. V Chlumu u Třeboně žili až do roku 1880, poté se přestěhovali do Hamru čp. 8, Chlum u Třeboně, kde provozoval obecní kovárnu.

Adolf Maxa, syn Františka, se oženil s Annou, rozenou Blažkovou, z Pístitny čp. 17, nemanželskou dcerou římskokatolických rodičů F. Blažka rodilého v Pístitně čp. 17 a Kristiny, rozené Tomiškové, z Pístitny čp. 7. Adolf Maxa měl tři děti – dceru Marii nar. 1905, Boženu nar. 1910 a syna Adolfa nar. 1911 všichni v Hamru čp. 8 – Chlum u Třeboně a poté se přestěhovali do Pístitny, odkud pocházela jeho žena Anna. Adolf Maxa je od roku 1910 veden v objektu chalup čp. 32 v Pístitně, která byla neobydlena od roku 1890 (bývalá kovárna, zdejší hasičská zbrojnice) dále pak v různých chalupách, údajně na čp. 33, 48 a 50. Zde žili s rodinou, synem Adolfem nar. 1911, až do roku 1922, kde provozovali obecní kovárnu. V roce 1921 si začali stavět vlastní obytné a hospodářské stavení, které stavěli od 8.3.1921 až do 22.9.2012. V srpnu roku 1921 získali povolení k výstavbě kovárny v domě a k provozování kovářství a podkovářské živnosti.

Adolf Maxa ml., nar. 1911, syn Adolfa st., se v roce 1946 oženil s Blaženou Šerglovou z Příbraze, čp. 4. V roce 1947 zemřel Adolf Maxa st. Živnost podkováře nadále provozoval Adolf Maxa ml., který koval ve zdejší kovárně až do roku 1970. Tato kovárna je zachována až do současné doby. V roce 1951 zdědil Adolf Maxa ml. polností a les po Josefu Prokšovi z čp. 17. Poté musel vstoupit do JZD a hospodářský majetek přešel do družstva. Po dědictví polností přišel křížek u Nového rybníka u Bažantnice pod vlastnictvím Maxů. Totalitní doba nebyla nakloněna k těmto památkám a tak se neudržovali. Adolf Maxa ml. měl dvě děti: syna Adolfa nar. 1947 a dceru Hanu nar. 1952.

Adolf Maxa, nar. 1947, prožil své mládí až do roku 1971 v Pístitně na čp. 65. V roce 1971 se oženil a odstěhoval se do obce Příbraz, kde zdědil po mamince dům. Tam žije doposud. V roce 1990 se rozvedl. V manželství se svou bývalou ženou vychovali dvě dcery a dva syny. V současné době je dědov 7 vnoučat.

Hana Samcová, nar. 1952, zdědila celé obytné a hospodářské stavení čp. 65 po smrti otce Adolfa Maxy ml. v roce 1980, kde stále žije. Roku 1973 se vdala za manžela Františka Samce a mají spolu dvě děti: syna, nar. 1974, a dceru, nar. 1976. Celkem mají pět vnoučat.

Grunt 6 – čp. 19

Šimon jehož příjmení uvedeno není, jest veden jako majitel této usedlosti podle register v roce 1579. Při sv. Jiří platil vrchnosti 8 grošů a 2 denáry, stejně tak při sv. Havlu. Odevzdával 2 džbery ovsa.

Matouš Herynků vlastnil tento grunt v roce 1613. Vrchnosti platil celkem 16 grošů a 5 den. úroků, dále pak z louky a pláníšť dalších 28 grošů. Dával 2 džbery ovsa.

Jakl Herynek je veden jako majitel této usedlosti v roce 1654. Měl 15 str. polností, z toho oséval na podzim a na jaře celkem 10 str., choval 4 voly, 3 krávy, 2 jalovice, 14 ovcí a 4 prasata.

Martin Herynek vlastnil grunt v roce 1668 a podle revisitační komise byla jeho výměra polí a počty hospodářských zvířat poněkud menší než uvádí berní rula. Byl zařazen mezi chalupníky. „Jeho staveníčko prostřední ob stojí, při něm gruntovní chalupa pro podruha.“

Šimon Herynek podle gruntovní knihy převzal usedlost po zemřelém otci Martinovi v roce 1703.

Matěj Herynek dědí grunt po otci Šimonovi v roce 1742.

Tomáš Brach podle zápisu v grunt. knize z 11.3.1807 připadl tento grunt pod čp. 19 nadepsanému Tomáši Brachovi. Po smrti předešlého hospodáře Martina Herynka, který zemřel bez „kšaftu“ byl grunt převeden na jeho nejstaršího syna Jana Herynka, který ho do své smrti užíval, ale nebyl jeho majitelem. Zanechal po sobě vdovu Mariánu z Políkna. Ona vdova pojala sobě za manžela Tomáše Bracha.

Josef Brach bratr Tomáše Bracha, stal se majitelem usedlosti podle zápisu v grunt. knize ze dne 31.8.1818 – suma 700 zl.

Josef Brach se stal majitelem gruntu dne 9.4.1864 po zemřelém otci Josefu Brachovi za 300 zl. Josef Brach – rolník, nar. 1825 a manželka Josefa, nar. v roce 1831 v Příbrazi, byli majiteli této selské usedlosti ještě v roce 1870. V té době měli jednu dceru. Sloužily zde dvě služby.

Josefa Brachová vdova, nar. v roce 1830 z Příbraze, vlastnila statek v roce 1877 po zemřelém manželovi Josefu Brachovi do doby zletilosti dcery Marie Brachové, nar. v roce 1868. Na statku hospodařila ještě v roce 1880. V té době na statku sloužil čeledín Vojtěch Bína z Novosedel. V podnájmu zde žil nádeník Tomáš Váša a jeho matka, vdova Kateřina, nar. v roce 1807 z Libořez. Chovali celkem 7 kusů hov. dobytka.

Vojtěch Průcha nar. v roce 1864 v Pístině a manželka Marie, nar. v roce 1868, vlastnili statek v roce 1890. V té době měli dceru Terezii. Spolu s nimi bydlela tchýně hospodáře Josefa Brachová, nar. v roce 1830 v Příbrazi a Františka Mácová, nar. v roce 1878 ve Stráži. Vojtěch Průcha s manželkou Marií a dětmi Josefem, Františkem, Rudolfem, Marií a Kristinou žili na gruntě ještě v roce 1900. Žila s nimi tchýně Josefa Brachová, sloužil tu čeledín František Hrdlička ze Stráže a služka Františka Mácová, také ze Stráže. V roce 1910 žila rodina Vojtěcha Průchy na statku s dětmi Josefem, Marií, Rudolfem, Františkou, Anežkou a Vojtěchem.

Marie Průchová vdova, s rodinou vlastnila grunt od roku 1915 a ještě v roce 1921.

František Průcha syn Marie Průchové se v roce 1924 oženil se slečnou Šetkovou, dcerou rolníka Jana Šetky z Příbraze č. 12. Měli 3 děti: Oldřicha (nar. 1930) Boženu (nar.1933) a Elišku (nar.1937). Eliška zemřela následkem motechavárie v Jindřichohradecké nemocnici v roce 1957, bylo jí 20 let.

Oldřich Průcha (nar. 1930) zdědil statek a oženil se s Květuší roz. Raušovou ze Sedla. Svatba byla v Luhačovicích v roce 1967. Měli spolu dvě děti: Ivanu (nar. 1967) a Zdeňka (nar. 1970). Přiznal také tříletou dceru Evu (nar. 1964) – přijmením také Průchovou. Zdeněk je do dnešní doby bez potomků, Ivana má dva syny Miroslava a Tomáše.

Eva Průchová (nar. 1964) – přizněná dcera Oldřicha Průchy má dcery Evu (1987) a Kláru (1988). Eva (1964) zemřela 22. 3. 2008 na selhání srdce, dcerám bylo necelých 20 a 19 let. Obě dcery, které jsou svobodné a bezdětné, zdědily statek č. 19 po Oldřichu Průchovi a hospodaří na něm dodnes.

Grunt 9 – čp. 27

Jan Kopyto vlastnil 9. grunt v pořadí v roce 1579. Vrchnosti platil ročně vždy při sv. Jánů a sv. Havlu po 8 groších úroku a dával 2 džbery ovsa.

Ján Hlúbina je veden jako majitel této usedlosti v roce 1613. Měl 1 čtvrt pozemků, platil vrchnosti celkem 16 grošů úroku, dával 2 džbery ovsa.

Jiřík Hlubina hospodařil na gruntě podle berní ruly v roce 1654. Vlastnil 15 str. pozemků, z toho oséval jen 15 strychů, 5 str. nechával na úhor. Choval 2 voly, 3 krávy, 5 jalovic, 10 ovcí a 6 prasat.

Jiřík Kopyta je jako majitelem usedlosti veden v roce 1668, protože však revisitační komise shledala vykazovaný majetek jako podstatně menší než uváděla berní rula, byl zařazen mezi chalupníky. Jeho stavení v té době „schází“.

Josef Kříž se stal podle grunt. knihy majitelem gruntu v roce 1716 po smrti předešlého hospodáře Johana Kopyty. Přiznal se k vdově Voršile.

Pavel Spurný se přiznal na grunt k dceři hospodáře Josefa Kříže a vzal grunt za 100 kop v roce 1737.

Vojtěch Maleček je veden jako majitel gruntu po zemřelém hospodáři Pavlovi roku 1745.

Lorenc Kopyta převzal grunt od Vojtěcha Malečka, nebo Kubína v roce 1753.

František Kopyta přebírá usedlost od otce Lorence v roce 1773.

Vít Kopyta přebírá staven od otce Františka v roce 1808 – suma 310 zl.

Jan Kopyta dědí statek podle kupní smlouvy ze dne 30. 4. 1834 od otce Víta Kopyty.

Pavel Kaiseršot, obuvník, nar. v roce 1835 v Mláce, jsou s manželkou Karolinou podle soupisu obyvatel vedeni majiteli této usedlosti čp. 27 v roce 1880. Měli syna Felixe, který se narodil v roce 1872 ve Stráži a syna Vincence, dále pak dcery Johanu, Marii a Albinu. V podnájmu zde bydlela rodina Jakuba Šindelky, nádeníka, se synem Felixem, který je veden jako čeledína a dcerou Marií. Dále zde žila vdova Kateřina Chalupová z Pístiny, nar. v roce 1801.

Matěj Nebáznivý z Mirochova a manželka Anežka z Políkná, s dětmi Janem, Josefem a Rozalií hospodařili na usedlosti od roku 1884 a ještě v roce 1890. Matěj Nebáznivý, nar. v roce 1856, s manželkou Anežkou, nar. v roce 1863 v Políkně a dětmi Janem, Josefem, Jiřím, Marií, Julií, Stanislavem, Adolfem a Karlem hospodařili na usedlosti i v roce 1900.

František Tomáška podle pozemkové knihy se stal majitelem usedlosti od 11. 7. 1905.

Martin Tomáška nar. v roce 1835 a manželka Antonie, nar. v roce 1845, s dětmi Josefem a Janem jsou vedeni jako vlastníci této usedlosti v roce 1910.

Josefa Tomášková svobodná – nar. v roce 1869, byla majitelkou gruntu do 8. 9. 1921, bydlela s ní matka Antonie Tomášková, vdova.

Antotín Tomáška se podle pozemkové knihy stal majitelem usedlosti od 9. 9. 1921.

František Kozel koupil statek č. 27 v roce 1948 od Milady Hryzákové provdané Alblové. Dle tržové smlouvy z 8. 7. 1948 část obnosu obdržela Milada Hryzáková na účet jejího pozemkového přidělu v obci Ostrov, okr. Stříbro, „Kteráž jí v rámci osídlovací akce pohraničí byla přidělena do vlastnictví“. Zbytkem kupní ceny musela prodávající vyplatit výměnkářku Josefu Tomáškovou. František Kozel hospodařil na

statku do roku 1970, i když po roce 1948 převzalo veškeré polnosti spolu s živým i mrtvým inventářem tehdejší JZD Pístina. S manželkou Marií měli 4 děti: Františka, Miroslava, Marii a Jaroslava.

V roce 1970 předal hospodářství synovi **Miroslavovi**, který zde s manželkou Janou žije dodnes. Z manželství se narodili dva synové Miroslav a Roman.

Grunt 15 – čp. 7

Šimon Šaršoun byl podle berní ruly vlastníkem této usedlosti v pořadí 15. v roce 1654. Grunt v seznamech register v roce 1579 ještě uveden není. Majitel gruntu měl 30 str. polností, z toho každý rok osíval 20 strychů. Choval 2 voly, 5 krav, 11 jalovic, 24 ovcí a 10 prasat.

Havel Smrčka je veden majitelem tohoto gruntu, který převzal od Šimona Šaršouna v roce 1668. Stavení měl dobré a velké, při něm gruntovní chalupa. Lesů měl pod 2 str.

František Smrčka podle grunt. knihy tento starý grunt převzal od otce Havla v roce 1716.

Kašpar Smrčka převzal osedlost od toce Františka Smrčky v roce 1769.

Jakub Smrčka stal se majitelem gruntu po Kašparovi Smrčkovi v roce 1810.

František Průcha vulgo Smrčka, se svolením vrchnosti koupil tuto sedláckou živnost od svého bratra Jakuba Smrčky v roce 1813.

František Průcha rolník, nar. roku 1836 a manželka Marie, nar. v roce 1839 ve Dvorcích, vlastnili grunt od roku 1852 a ještě v roce 1870. Měli v té době tři děti, na statku sloužily dvě služky a dva čeledínové. Hospodář František Průcha s manželkou byli majiteli ještě v roce 1880. V té době měli už šest dětí – Stanislava, Vojtěcha, Františka, Václava, Johana a Františku. Jako čeledín tu sloužil Jan Kaiseršrot ze Mláky a jako služka zde sloužila Marie Podroužková z Plavska. Na statku v té době chovali celkem 15 kusů hov. dobytka. František Průcha s manželkou hospodařili na statku ještě v roce 1890. V té době žily s nimi už jen čtyři děti – František, Stanislav, Václav a Johana. V roce 1900 hospodařila rodina Františka Průchy už jen se dvěma syny – Stanislavem a Václavem.

Stanislav Průcha syn a nezletilá sestra Marie Průchová se stali majiteli usedlosti v roce 1902 – každý na polovinu. Podle oddacího listu ze dne 6.4.1905 vkládá se polovina usedlosti nezletilé Marii Průchové patřící, do rukou manželky Stanislava Průchy, Rozalie Průchové.

Stanislav Průcha nar. v roce 1862, s manželkou Rozalíí a dětmi Albinou, Annou a Františkem vlastnili usedlost od roku 1905 a ještě v roce 1910. Sloužila tu v té době Marie Kopytová, pohůnek Josef Cepák ze Žitče a vdova Kateřina Kopytová se synem Josefem, který se v té době učil malířem pokojů ve Vídni. Stanislav Průcha s rodinou vlastnil grunt i v roce 1921.

František Průcha (nar. 1905) uzavřel v roce 1930 sňatek s Marií Blažkovou (nar. 1909) z Pístitny č. 8. Od té doby spolu hospodařili na statku č. 7. Narodily se jim 3 děti: Marie (1931), František (1934) a Miloslava (1935). Marie, provdána Křenková, se odstěhovala do Stráže n. Nežárkou, František se oženil s Hanou Princovou ze Stráže n. Než. a žijí v Třeboni.

Miloslava se v roce 1957 provdala za **Jana Blažka** (nar. 1932) ze Stříbřece a asi po 6 letech se odstěhovali do Stráže n. Nežárkou. Narodili se jim 3 děti: Jan (nar. 1959) – uzavřel sňatek s Helenou roz. Vlkovou z Ratiboře (nar. 1964). Miloslava (nar. 1962), provdána Berchová – syn Jan (1982) a Martina (1973), provdána Princová – dcery Martina (1993) a Monika (1995).

František Průcha (nar. 1905) předal v roce 1984 výměnek synovi Františkovi (nar. 1934), který tuto část statku využívá k rekreačním účelům. Tato část domu se oddělila i s částí pozemku a získala číslo popisné 56.

Zbytek gruntu i s polnostmi přenechal **František Průcha** vnukovi **Janu Blažkovi** a jeho manželce Heleně. Zde se jim narodily dcery Helena (1984) a Jana (1986). Helena žije v Prachaticích a s manželem Milanem Hružou mají dcery Šárku (2010) a Natálii (2012).

Jana se provdala za Marka Janna ze Stráže nad Nežárkou a mají 3 děti: Lukáše (2013), Markétu (2015) a Editu (2017). Jana s Markem získali od otce stodolu s částí pozemku, kterou přestavěli na rodinný dům a vzniklo tak nové číslo popisné 70.

Grunt č. 15 se tak rozdělil na 3 obytné části s popisnými čísly 7, 56 a 70.

Chalupa čp. 43

Vojtěch Záděra a jeho budoucí manželka Marie Jílková převzali tento domek od otce Jana Záděry v roce 1830 za 80 zl. – zápis v grunt. knize ze dne 16. 1. 1830.

Vojtěch Bednář zdědil v roce 1863 polovinu chalupy dne 3. 2. 1863 po zemřelém Vojtěchu Bednářovi a polovinu od matky Marie Bednářové jemu podstoupené, v ceně 600 zlatých. Vojtěch Bednář, nar. v roce 1837, s manželkou Johanou, nar. v roce 1849 v Plavsku, byli majiteli chalupy ještě v roce 1870. Měli v té době pět dětí.

Vojtěch Jelínek s manželkou Kateřinou koupili chalupu od Vojtěcha Bednáře v roce 1874. Vojtěch Jelínek, nar. v roce 1845 v Příbrazi ze dvěma dcerami Františkou a Marií hospodařili na chalupě v roce 1880 a ještě v roce 1890. Vojtěch Jelínek s manželkou Marií a dcerou Františkou vlastnili chalupu i v roce 1900. Bydlela s nimi vnučka Marie Kopytová, nar. v roce 1891 ve Vídni.

František Kozel nar. v roce 1876 v Příbrazi a manželka Františka, nar. v roce 1880 v Pístině, dcera Vojtěcha Jelínka, vlastnili domek od roku 1907. V roce 1910 měli dvě děti, Marii a Františka. Na výměnku tu žili staří rodiče manželky, Vojtěch a Kateřina Jelínkovi.

Františka Kozlová vdova, byla majitelkou domku od roku 1915 a ještě v roce 1921.

7. 3. 1939 postoupila Františka Kozlová chalupu č. 43 s polnostmi a veškerým nemovitým majetkem manželům **Františku a Marii Kozlovým** a byl jí notářskou smlouvou zajištěn výměnek.

23. 3. 1968 byla chalupa převedena na jejich syna **Jaroslava Kozla**, který provedl celkovou přestavbu. 14. 11. 1969 se Jaroslav Kozel oženil s Marií roz. Michalovou z Plavska a začali spolu bydlet v opraveném domku, ve kterém žijí dodnes. Z manželství se narodily 3 děti: Jaroslav (1970), Marcela, (1973) a Jiří (1983).

Pojmenování po chalupě

Jak bývá obvyklé v jihočeských vesnicích, udržují se názvy usedlostí „po chalupě“. I toto pojmenování se pak různě v historii vyvíjelo, a tak se mnohdy ani starousedlíci nemohou shodnout, jak se které usedlosti vlastně říká. Chtěli jsme to toho alespoň částečně vnést jasno a zpracovali jsme následující přehled. Čp. (čísla popisná) vznikla na konci 18. století na základě královského sčítání obyvatel a domů v rakouském mocnářství v roce 1770 a toto číslování se udrželo v podstatě dodnes. Tato čísla popisná tak nahradila číslování gruntů a chalup z 16. století podle gruntovních knih. V obecní kronice je zaznamenáno pojmenování po chalupě z roku 1930. V tabulce je ještě sloupec se zavedenými názvy chalup, jak je používají v současnosti místní pamětníci a konečně pak současní obyvatelé.

čp.	číslo podle gruntovní knihy	pojmenování po chalupě	zavedené názvy chalup	současní obyvatelé
1	Grunt 11	u Kutilů		Zahradníkovi
2	Grunt 12	u Houšků		Houškovi
3	Grunt 13	u Vášů		Jiráčkovi
4	Chalupa čp. 4	ve Vášové chalupě		Fišerovi st.
5	Grunt 14	u Valendů		Fišerovi ml.
6	Chalupa čp. 6	ve Smrčkové chalupě	u Krejčů	Jechová - rekreační
7	Grunt 15	u Smrčků		Blažkovi
8	Grunt 16	u Tomišků		domov pro osoby se zdrav. post.
9	Chalupa čp. 9	v Tomišské chalupě	u Solilů	Pejša - rekreační
10	Chalupa čp. 10	u Udrů		Trojákoví
11	Chalupa čp. 11	u Kálů	u Bártů	Keltoš - neobydleno
12	Grunt 1	u Doňků		Adamovi
13	Grunt 2	u Spurnů		Spurní
14	Chalupa 25	u Kučerů		Čuchnová - rekreační
15	Chalupa čp. 15	v Dvořákové chalupě	u Svobodů	Táborský - rekreační
16	Grunt 3	u Dvořáků		Bouškovi
17	Grunt 4	u Křížů		Břicháčkovi - rekreační
18	Grunt 5	u Kadlů	u Kaštánků	Petrovi
19	Grunt 6	u Herynků		Průchovi

| čp. | číslo podle
gruntnovní knihy | pojmenování
po chalupě | zavedené názvy
chalup | současní obyvatelé |
|-----|---------------------------------|-----------------------------|--------------------------|-------------------------------|
| 20 | Chalupa čp. 20 | v Herynkové chalupě | u Vítků | Pracní - rekreační |
| 21 | Chalupa čp. 21 | | u Hájků | Urbánek - rekreační |
| 22 | Chalupa 23 | u Slouhů | u Slovanů | Mihók - rekreační |
| 23 | Grunt 7 | u Brachů | | Polanští |
| 24 | Chalupa čp. 24 | v Brachové chalupě | | Kubínovi - rekreační |
| 25 | Grunt 8 | u Kubínů | | Vladimír Šašek |
| 26 | Chalupa čp. 26 | u Fantyšů | u Šveců | Pacíkovi |
| 27 | Grunt 9 | na Kopečku | u Hryzáků | Kozlovi (Miroslav) |
| 28 | Grunt 10 | u Vítků | | Jiří Jech |
| 29 | Chalupa čp. 29 | ve Vítkové chalupě | | Bartošová - rekreační |
| 30 | Chalupa čp. 30 | u Píchů | | Marie Maryšková |
| 31 | Chalupa čp. 31 | | u Buštů | J. Lískovec |
| 32 | Chalupa čp. 32 | Obecní kovářská
dílna | | hasičská zbrojnice |
| 33 | Chalupa čp. 33 | Chudobinec | | Maryška - rekreační |
| 34 | Chalupa čp. 34 | Židovský hřbitov | | Moravec - rekreační |
| 35 | Chalupa čp. 35 | Pazderna (zrušena) | | obecní úřad |
| 36 | Chalupa čp. 36 | Dvůr Bašta | | Meduna - rekreační |
| 37 | Dvůr Bašta
čp. 37 | Dvůr Bašta | | Meduna - rekreační |
| 38 | Chalupa 24 | u Slobodníků | | Josef Vlček |
| 39 | Chalupa čp. 39 | | u Chalupů | Řimnáčovi |
| 40 | Chalupa čp. 40 | | u Zachů | Kristina Čuchnová |
| 41 | Chalupa čp. 41 | u Udrů | | František Hornýk |
| 42 | Chalupa čp. 42 | | u Šindelků | Jankovcovi - rekreační |
| 43 | Chalupa čp. 43 | v Kutilové chalupě | | Kozlovi (Jaroslav) |
| 44 | Chalupa čp. 44 | u Zemanů, v lukách | stará hasičárna | potraviny a spol.
místnost |
| 45 | Chalupa čp. 45 | (stojí na Gruntě
čp. 18) | u Hrádků | Tomiškovi - rekreační |
| 46 | Chalupa čp. 46 | ve Spurné chalupě | u Elingrů | El Kassemová |
| 47 | Chalupa čp. 47 | | u Čuchnů | Čuchnovi |

| čp. | číslo podle
gruntovní knihy | pojmenování
po chalupě | zavedené názvy
chalup | současní obyvatelé |
|-----|--------------------------------|---|---------------------------------------|---|
| 48 | Chalupa čp. 48 | ve Křížové chalupě | | Špulákovi |
| 49 | Chalupa čp. 49 | na Kadlově | | Kovářová - rekreační |
| 50 | Chalupa čp. 50 | | u Křížů | Břicháčkovi - rekreační |
| 51 | Chalupa čp. 51 | u Nácků | | Radovan Hanta |
| 52 | Chalupa čp. 52 | | u Kopytů | Hantovi |
| 53 | Chalupa čp. 53 | Brunerová Hájovna | | Hrádkovi a Hrdličkovi |
| 54 | Chalupa čp. 54 | obecní hostinec | | Pecha - podnikání |
| 55 | Chalupa čp. 55 | Hofbauerovy sádky | | Radkovičovi |
| 56 | Chalupa čp. 56 | pův. Vášův haltýř do
jeho zániku r. 1930 | | č. p. získala nemovitost/
část gruntu č. 15,
současní obyvatelé
Průchovi – rekreační |
| 57 | Chalupa čp. 57 | u Kolářů | | Ladislava Deuschová |
| 58 | Chalupa čp. 58 | Vítkova chalupa -
malá strana | u Kovářů | Kovářovi |
| 59 | Chalupa čp. 59 | u Tomíšků - malá
strana | | domov pro osoby se
zdrav. post. |
| 60 | Chalupa čp. 60 | u Valendů - malá
strana | | Vrchotovi |
61	Chalupa čp. 61		u Cachů	Zdena Šachlová
62	Chalupa čp. 62	Doňků haltýř		Adamovi - rekreační
63	Chalupa čp. 63		u Poláků	Lindnerovi
64		Brunerova cihelna	číslo je převzato po
staré cihelně	Kozákovi
(současný dům
Kozákových je
novostavbou na louce)
65			u Maxů	Hana Samcová
66			u Kubíčků	Karlíkovi
67			u Hajnů	Kopelent - rekreační
68			bývalý teletník	Blažkovi - rekreační
69				Zdeněk Daňha
70				Jannovi, část
bývalého gruntu č. 15
71				Eva a Michal Fišerovi
72				Klára Linhartová

Zajímavosti z historie i současnosti

- V roce 2017 oslaví Pístina výročí 620 let od svého založení. Plánují se oslavy založení spolu se II. setkáním rodáků dne 2. 9. 2017 (I. setkání rodáků se uskutečnilo v roce 2012).
- Pístina, stejně jako každá jiná vesnice měla i svou vlastní pastoušku, což byla budova, kde bydlel obecní pastýř. Ten měl ve vesnici v současnosti celkem nedořešené postavení. Dnes tento objekt již neexistuje, byl to přístavek k čp. 33. Posledním obyvatelem byl starý pan Šlimer, který tam žil až do 50. let 20. století, kdy zemřel, a obcí mu byl vypraven pohřeb. Do rakve ho oblékl tehdejší starosta p. Kozel, který mu též věnoval svůj oblek.
- Dnes již neexistující budovou, která byla v lukách za domem čp. 66 (dnes Karlíků), byla pazderna. Podle některých zdrojů pak sloužila také jako chudobinec. Dále od vesnice byla proto, že při zpracování lnu docházelo k požárům, a tak stávala dále od vesnice, aby případným požárem nebyla zasažena.
- Sbor dobrovolných hasičů byl v obci založen v roce 1895. V roce 2015 oslavil výročí 120 let od svého založení. Novodobá historie sboru se začala psát rokem 2006, kdy došlo k obnově aktivní činnosti zejména díky M. Kozlovi, J. Kozlovi, F. Radovi, M. Jannovi, bratrům Jiráčkovým a R. Bezděkovi.
- Kronika obce Pístitiny byla zavedena v roce 1927. Prvním kronikářem byl František Doněk. Kronika nebyla vedena od roku 1985 do konce roku 1997, zápisy byly dělány retrospektivně. V roce 2016 došlo ke změně kronikáře a po p. Jannové převzala funkci kronikáře p. Adamová.
(na digi.ceskearchivy.cz/cs/306096 najdete kroniky obce v elektronické podobě)
- V roce 1949 byla bývalá kovárna změněna na obecní prádelnu pro praní prádla. O tomto, na svou dobu pokrokovém projektu, se psalo i v celostátním tisku: „Teď co vyperu za půlden v měsíci, tak to jsem dřívě prala čtrnáctidenně a trvalo mi to vždy celý den,“ chválí si jedna s pístitinských žen v Rudém právu ze dne 20. 2. 1949.
- Dne 28. 10. 1988 byla u autobusové zastávky vysazena lípa k 70. výročí samostatnosti ČR.
- První porevoluční soukromý podnikatel v obci byl J. Karlík z čp. 66, svou živnost založil v roce 1991.
- V roce 1995, po více než třiceti letech, ukončil ve Stráži svou činnost Ústav sociální péče a přemístil se do Pístitiny, do adaptovaného rekreačního zařízení Mechanika Praha. Důvodem bylo jak vrácení zámku původním majitelům, tak nevyhovující podmínky pro život klientek. Ústav ukončil svou činnost na konci roku 2015 a objekt ve vlastnictví Jihočeského kraje je nyní prázdný a hledá se možnost jeho využití.
- V roce 2015 vznikl v Pístitině nový spolek – Tělovýchovný spolek Pístina z. s. Svou aktivitou přispívá ke spolkové činnosti v obci. Je mimo jiné pořadatelem poutě a posvícení a vydává zpravodaj.
- V roce 2015 bylo obnoveno vesnické posvícení u příležitosti svátku sv. Kateřiny (druhá polovina listopadu) a jeho obsah je v duchu svatokateřinské tradice „svátku žen“. Byla tak založena tradice konání posvícení v dalších letech.
- V roce 2015 začal systematicky vycházet Pístitinský zpravodaj. Je vydáván tělovýchovným spolkem v součinnosti s vedením obce. Vychází zatím 2x ročně a stal se užitečným zdrojem informací pro obyvatele. V elektronické podobě jej lze najít na stránkách obce www.pistina.cz.

- V závěru roku 2015 byla otevřena společenská místnost pro veřejnost, která měla plnit mimo jiné funkci obecní hospody. Provoz byl ukončen v srpnu 2016 pro nezájem veřejnosti.
- V roce 2016 byla ukončena investiční akce opravy chodníků v celé obci a výrazně se zlepšil vzhled centra vesnice.
- Provoz prodejny potravin byl ukončen v polovině roku 2016. Aktuálně je prostor prodejny využíván k odborné přípravě jednotky sboru dobrovolných hasičů.
- V roce 2016 proběhla digitalizace katastru obce, a vznikla tak digitalizovaná mapa celého území, která je dostupná na portálu Katastru nemovitostí.
- Ve volbách do zastupitelstva Jihočeského kraje v roce 2016 dostalo hlasy 11 stran a hnutí (při účasti cca 60 % oprávněných voličů). Nejvíce hlasů získala ČSSD (24 hlasů), ANO (6 hlasů) a ODS (5 hlasů).
- Současné 7členné zastupitelstvo vzešlo z voleb v roce 2014 a má složení A. Fišer (starosta), V. Petrová (místostarosta), F. Rada, J. Kozáková, P. Jiráček, R. Hanta a K. Spurný.
- Obec v roce 2016 dobře hospodařila - příjmy byly ve výši 3,6 mil. Kč, výdaje 2,5 mil. Kč a vznikl tedy přebytek 1,1 mil. Kč.
- Již víceletou zvyklostí se stala komunikace vedení obce s podnikateli, spolky a občany začátkem každého roku, bylo tomu tak i začátkem roku 2017. Ze setkání pak vznikají náměty, lze publikovat názory a doporučení pro život vesnice. Podnikatelé mají možnost podpořit různé aktivity obce a spolků. Z více stran se objevuje potřeba řešení nedodržování rychlosti vozidel v obci.
- Mimo sbor hasičů a tělovýchovný spolek působí v obci také Přátelé vepřové pečinky, myslivecký spolek a spolek včelařů, kteří mají na obecním úřadu své formální sídlo.
- V obci či jeho katastru působí přibližně 20 podnikatelů – zejména v oblasti cestovního ruchu, zemědělství a rybníkářství a těžbě nerostných surovin.
- Obec má 72 čísel popisných (čp.). V roce 2015 přibylo čp. 70 nemovitosti manželů Jannů, v roce 2016 čp. 71 nemovitosti Fišerů (Michal a Eva) a posledním novým čp. je 72 nemovitosti K. Linhartové (býv. součást nemovitosti čp. 19 Průchů).
- Ve vesnici je celoročně obydleno 38 domů, k rekreačním účelům slouží 25 objektů. Bohužel o řadu domů v centru vesnice nemají majitelé zájem (či majetková držba je nejasná). Jedná se o řešení nelehkého problému, neboť nejen že rozpadající se domy kazí vzhled vesnice a veřejných prostranství, ale v budoucnu by mohly svým chátrajícím stavem ohrožovat okolí.
- Častým tématem debat občanů je výroba masných výrobků p. Pechy. Její umístění a vzhled není v souladu s historickým rázem vesnice a jejího centra. P. Pecha zvažuje její přestěhování, a obec by zpětně odkoupila objekt bývalého hostince.
- Obec připravila možnost výstavby nových domů v tzv. „obytné zóně sever“. Vedení obce má zájem o to, aby zde byly postaveny domy v souladu s historickým rázem vesnice a nedošlo k podobné situaci jako v okolních vesnicích...

- Obec zahájila zpracování nového územního plánu s účinností od roku 2021.
- Nejstarším občanem je p. K. Čuchnová (nar. 1923). Dalšími občany, kteří ve vesnici patří k těm nejstarším, jsou L. Zahradník, M. Radkovič, M. Polanská a K. Průchová (všichni nar. 1932). Nejmladším občánkem je Edita Jannová (nar. 2017).
- V současné době je v obci 13 dětí mladších 15 let.
- Na každý rok je zpracován kalendář kulturních a společenských akcí, lze se s ním seznámit na stránkách obce www.pistina.cz.
- Současný „malý okres“ J. Hradec (ORP III) má pouze 5 vesnických památkových zón ze všech vesnic v celém svém správním obvodu. Jednou z nich je Pístina (dále pak Příbraz, Nová Ves, Malíkov nad Nežárkou a Hrutkov). Tento fakt a výjimečnost nebývá doceňována jak občany, tak rekreanty ani návštěvníky.
- Dominantou vesnice je kaple sv. Kateřiny. Velká oprava kaple započne v květnu 2017 a měla by být dokončena do konce července téhož roku. Práce budou zaměřeny na odvlhčení základového zdiva, opravy omítek a fasády, zádlažby a schodiště. Bude opravena i zvonička. Všechny náklady jsou hrazeny z rozpočtu obce.
- Je známo, že zvon v kapli sv. Kateřiny je poničený. Proto došlo k rozhodnutí o výrobě nového zvonu. Výroba byla zadána zvonářské dílně p. Votruby v Myslkovcích. Zatím probíhají přípravné práce a vlastní odlévání zvonu by se mělo uskutečnit v červnu 2017 (plánuje se i účast představitelů obce a zdokumentování celého aktu). Zvon by měl být vysvěcen u příležitosti II. setkání rodáků a pak nainstalován do zvoničky kaple. Záměrem je zajistit možnost automatického zvonění („poledne“, „klekání“) a individuálního zvonění (mše, „umíráček“). Obec zorganizovala sbírku na nový zvon, která bude ukončena 30. 9. 2017. Je možné přispět na číslo účtu 274648306/0300 či v hotovosti do přenosné kasičky, která je k dispozici na obecním úřadu, a při konání sportovních a kulturních akcí.
- Na katastru obce se nachází židovský hřbitov, návštěva je možná po domluvě s majiteli obývané nemovitosti v těsném sousedství či po zapůjčení klíčů na MÚ ve Stráži nad Nežárkou.
- Nepodařilo se najít shodu o provedení „vstupu“ do vesnice po silnici od Stříbce a případně i „vstupu“ do vesnice ze směru od Stráže. Inspiraci lze najít u jiných vesnic (různé poutače, kříže, jiné monumenty).
- Čápi měli své tradiční hnízdo na návsi obce. Zápisy o nich bývaly trvalým a pravidelným záznamem v kronikách. Naposled čápi zahnízdili v roce 2000 a od té doby zůstalo hnízdiště opuštěné.
- Zajímavostí vesnice jsou kamenné desky, kterými se ohraničovaly pozemky. Kamenné desky se dobývaly v řadě lomů v okolí vesnice – Hlinice, Kamenný vrch. Po II. světové válce začalo docházet k jejich odstraňování, kámen se využíval pro stavební účely. Přesto se dodnes zachovalo několik linií těchto zvláštních „kamenných plotů“ např. mezi Blažků a Vrchetů, Vášů a Houšků, mezi Spurnými a Dvořákovými (v současnosti Bouškovými), velmi zřetelný je „kamenný plot“ mezi Adamovými a Daňhů.
- Na louce u Zahlinského rybníka je největší lokalita výskytu krásného vstavače májového na Třeboňsku (asi 9 tis. jedinců).

O lípě

Mohutné stromy jedinečným způsobem doplňují a zesilují vjemový účinek drobných sakrálních staveb – kapliček, božích muk, křížů a křížků. Již od středověku se stalo zvykem zavěšovat dřevěné sošky a kříže na mohutné stromy. V období baroka se začali vysazovat stromy při zakládání a výstavbě těchto sakrálních staveb, a to v počtu jednoho až čtyřech stromů. K dalšímu rozšiřování tohoto zvyku pak přispělo nařízení Marie Terezie z roku 1769.

Nejčastějším rostoucím stromem u sakrálních staveb je lípa. Setkat se můžeme také s duby a dalšími listnatými i jehličnatými stromy.

Také v Pístině a jejím okolí jsou díky našim předkům u křížků stromy, či v posledních letech byly nové stromy vysazeny při opravách božích muk a křížků. Tak se mimo převládajících lip můžeme setkat i s dubem, břízou, javorem, kaštanem, smrkem, borovicí, akátem...

V tomto bulletinu - a při putování v letošním roce - bychom se chtěli věnovat lípě, kterou najdeme u křížků a božích muk nejčastěji. Tak bychom chtěli založit tradici se v každém budoucím putování věnovat jednomu druhu stromu.

- Lípa je historicky pro Čechy a Českou republiku nejvýznamnější strom. Sice nepatří podle ústavy ke státním symbolům (těch je šest – státní znak, trikolora, vlajka, prezidentská standarda, státní pečeť a státní hymna), přesto je pokládána za tradiční symbol naší vlasti.
- Lipové ratolesti se tak nachází i na prezidentské standardě a ve státní pečeti, najdeme je i na vojenských uniformách a bankovkách.
- Dne 28. 10. 1988 byla u autobusové zastávky vysazena lípa k 70. výročí samostatnosti ČR. Zůstává tak trochu v zapomnění – možná by zasluhovala větší pozornost jako připomenutí české státnosti v obci. Už také proto, že v příštím roce bude 100leté výročí založení našeho samostatného státu.
- Téměř všechny indoevropské národy z dávné historie uctívaly především dva stromy – dub a lípu. Dub zastával princip mužského prvku (dominance, nebojácnost) a lípa pak ženského prvku (ochrana, pomoc a láska).
- Lípa byla i významným stromem Keltů, v keltském stromokruhu připadá na lípu období 13 – 22. 9. a 11. – 20. 3. a byla pojmenovávána jako „chůva dubu“. Ten, kdo se narodil v období lípy, ten si říká „všechno je dobře tak jak je, ale přesto se ptá – proč jsou mé představy a sny mnohem hezčí než skutečnost...“ Ve dnech lípy se narodila například herečka Greta Garbo nebo Albert Einstein. Z občanů Pístiny pak M. Fišer, D. Hajna, Z. Římnáčová, J. Vlček, L. Deutschová, J. Karlík, V. Fišerová a J. Jech.
- V době vzniku slovanské pospolitosti se pak lípa stala symbolem slovanství proti germánskému vlivu, který začal být spojován s dubem. Tak se lípa stala stromem Čechů, Moravanů, Slezanů, Slováků, Poláků, Rusínů, Chorvatů, Srbů a dalších. To v duchu národních obrození v těchto zemích potvrdil všeslovanský sjezd v roce 1848.

- U nás se lze setkat se třemi druhy lip, a to s lípou srdčitou (také malolistou), lípou velkolistou, lípou plstnatou a pak s kříženci lípy srdčité a velkolisté. Všechny druhy jsou vysoké statné stromy dosahující výšky přes 30 m, obvody kmene mohou být až kolem 15 m. Lípy se dožívají i 2000 let. Za největší lípu v ČR je pokládána Tatovická lípa s obvodem 1 650 cm (do vichřice v roce 1997). Mezi největší lípy na Třeboňsku patří lípa v zámeckém parku na Jemčině s obvodem kmene 827 cm (bohužel padla v roce 2006). Nejsilnějším živým stromem je pak lípa na Novořecké hrázi, která má obvod 707 cm a výšku 30,5 m. Jde o velmi zajímavý strom srostlý z několika kmenů. Celkově je na Třeboňsku 14 stromů s obvodem kmene větším než 4,5 m.
- Velikost stromu se měří obvodem kmene. To má přesná pravidla – zjednodušeně se měří obvod ve výšce 130 cm nad zemí.
- Jaká je největší lípa v Pístině a okolí zatím nevíme... Možná to bude právě „Blažků lípa“ s obvodem kmene 320 cm u jejich křížku.
- Hlavním rozlišovacím znakem jednotlivých druhů lípy jsou listy. Lípa srdčitá má téměř kulaté listy velikosti 3–8 cm s úzkou špičkou, srdčité vykrojené. Lípa velkolistá má listy širší než delší ve velikosti 7–15 cm. Lípa plstnatá má – jak napovídá její název – listy na spodní straně stříbřitě plstnaté. Mimo velikosti listů lze odlišit lípu srdčitou a velkolistou i barvou chloupků na spodní straně listu – lípě malolisté vyrůstají z paždí žilek rezavě chloupky ve svazečcích, lípě velkolisté pak bílé samostatné chloupky.
- Známé jsou též lipové aleje, které mnohde mají i stovky stromů. V okolí Pístiny je známá alej lip od Šimanova na Jemčinu.
- Lípa je medonosný strom a v době květu je navštěvována spoustou včel, lipový med má svou jedinečnou chuť a vůni.
- Stromy jsou dost často napadány mšicemi, které zabodávají své sosáky do listových žilek a sají sladkou šťávu. Dobře se to pozná, když zaparkujete auto pod lípami a máte jej poznamenané „třopkami“ výkalů mšic...
- Sušený lipový květ je droga a má řadu léčivých účinků. Sbírá se květ před plným rozkvětem, aby v něm nebyly plody, a pak se suší. Květ se sbírá i listenem (je to podlouhlý světlá list přirostlý na stopce květenství, slouží jako „plachta“ pro roznášení semen větrem). Účinné látky pomáhají při křečích, nachlazení, mají uklidňující účinky.
- Bílé lipové dřevo je velmi měkké a lehké, proto jej s oblibou vyhledávají řezbáři. Slouží též pro výrobu aktivovaného dřevěného uhlí, které má stejné vlastnosti jako „živočišné uhlí“.
- Kůra lip se loupala a specifickým postupem se z ní oddělovala dlouhá vlákna, z nich se dělala lana, provazy a třeba i boty (i Přemysl Oráč v nich chodil...)
- Řada jak solitérních stromů tak stromořadí požívají zákonnou ochranu. To upravuje zákon č. 114/1992 Sb o ochraně přírody a krajiny. Jde o mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí, které vyhlásil orgán ochrany přírody svým rozhodnutím. Stromy jsou označeny tabulkou „Památný strom“ (někde můžeme ještě najít překonanou tabulku „Strom chráněný státem“). Podnět k tomu, aby se nějaký strom stal „památným“, může dát jakýkoliv občan. V Pístině a jejím okolí žádný takový strom není.

Zdroje a citace

- Web obce Pístina
- Kroniky obce Pístina
- Kamenná boží muka v jižních Čechách a přilehlé Moravě (Z. Paloušová 2009)
- Stráž nad Nežárkou (obec Stráž nad Nežárkou 2002, M. Hule)
- MAS Třeboňsko, o.p.s (webové portály)
- Zděná boží muka v jižních Čechách (P. Hájek 2009)
- Nad hladinami rybníků (manželé Kodlovi 2001)
- O životě a lidech na panství strážském (J. Brožek a F. Jílek 2008)
- Staré a památné stromy Třeboňska (kolektiv autorů 2008)
- O lidech, času a stromech (Michael Vescoli 1995)
- Svět stromů (Keith Rushforth 2006)

Závěr

Tento bulletin nazvaný „Putování po křížcích, křížích a božích mukách 3/2017“ vznikl v první polovině roku 2017. Včlenili jsme do něj některé části předchozích bulletinů z let 2015 a 2016.

Uvítáme jakékoliv připomínky, názory a doporučení k vlastní publikaci - k textům i fotografiím - které je možné posílat na e-mail info@tr-ops.cz či na Tělovýchovný spolek Pístina tspistina@gmail.com.

Na další společná díla se těší

Kolektiv autorů

Poznámky

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Třeboňská rozvojová společnost o.p.s.
2017

